



# KORKUT ATA TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

## Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi

The Journal of International Turkish Language & Literature Research

Sayı/Issue 13 (Aralık/December 2023), s. 1646-1671.  
Geliş Tarihi-Received: 01.11.2023  
Kabul Tarihi-Accepted: 07.12.2023  
Araştırma Makalesi-Research Article  
ISSN: 2687-5675  
DOI: 10.51531/korkutataturkiyat.1384672

## Disiplinlerarası Tezlerin Bibliyometrik Analizi

### Bibliometric Analysis of Interdisciplinary Theses

Halil Ziya ÖZCAN\*  
Simuzar YUSUFOĞLU\*\*  
Zekerya BATUR\*\*\*

#### Öz

Bu çalışmada, Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) Başkanlığı bünyesinde bulunan Tez Merkezi veri tabanında kayıtlı olan ve konu olarak disiplinlerarası çalışmaları içeren lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi amaçlanmıştır. İlgili bu araştırma betimsel bir çalışma olup desen olarak da durum çalışması benimsenmiştir. Yapılan taramanın sonucunda 67 lisansüstü teze ulaşılmış ve ilgili bu tezler yıllarına, türüne, üniversitelere, ana bilim dallarına, enstitülere, danışman cinsiyetine, araştırma yöntemine, araştırma desenlerine, örneklem türüne, veri toplama araçlarına, uygulama sürelerine, disiplinlerine ve kullanılan anahtar kelimelerine göre betimsel olarak analiz edilmiştir. Betimsel analizin ardından ilgili bulgular VOSviewer programı kullanılarak gösterilmiş olup araştırmanın bulgular bölümünde paylaşılmıştır. Yapılan analizin sonucunda ise araştırma konusuna yönelik en fazla tezin "2019" (f: 10) yılında yazıldığı, tür olarak en fazla "Yüksek Lisans" (f: 44) tezinin hazırlandığı, en fazla "Gazi Üniversitesi"nde (f: 9) lisansüstü tezin çalışıldığı, ana bilim dalı olarak "İlköğretim Ana Bilim Dalı" (f: 16) bünyesinde en fazla tezin kaleme alındığı görülmüştür. Ayrıca enstitü olarak en fazla "Eğitim Bilimleri" (f: 35) enstitülerinde ilgili konuya yönelik tez yazıldığı anlaşılmıştır. Araştırma kapsamına alınan tezlerin danışmanlarının cinsiyeti değişkenine ilişkin yapılan analize göre en fazla "Erkek" danışmanlar (f: 44) ile çalışılmıştır. Tezlerin yöntem ve desenlerine bakıldığında en fazla "Nicel" (f: 34) ve "DeneySEL" (f: 33) çalışmaların olduğu tespit edilmiştir. Örneklem ve veri toplama araçlarına irdelendiğinde örneklem seçimi olarak en fazla "Rastgele/Yansız/Random" (f: 19), veri toplama aracı olarak da "Test" (f: 39) tercih edildiği görülmüştür. Tezlerin uygulama sürelerine yönelik elde edilen sonuçlara göre araştırmacılar en fazla "4" ve "5" haftalık (f: 7) süreçte uygulamalarını gerçekleştirmiştir. Konu değişkeni analiz edilen bir diğer madde olmuştur. Bu noktada en fazla çalışılan konuların "Fen", "Fen-Matematik" ve "Fen-Matematik-Mühendislik" (f: 4) konuları olduğu anlaşılmıştır. Lisansüstü tezlerde kullanılan anahtar kelime tercihinde ise en fazla "Disiplinlerarası Yaklaşım" (f: 19) anahtar kelimesinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

**Anahtar Kelimeler:** Disiplinlerarası, bibliyometrik analiz, VOSviewer, tez merkezi.

\* Dr., Uşak İl Millî Eğitim Müdürlüğü, e-posta: halilizyaozcan@gmail.com, ORCID: 0000-0003-3868-0972.

\*\* Uzm., Afyon İl Millî Eğitim Müdürlüğü, e-posta: yusufoglusimuzar@gmail.com, ORCID: 0000-0001-9953-7390.

\*\*\* Prof. Dr., Uşak Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, e-posta: zekerya.batur@usak.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7918-5305.

### Abstract

In this study, bibliometric analysis of the postgraduate theses registered in the Thesis Centre database of the Council of Higher Education (CoHE) and including interdisciplinary studies as a subject was aimed. This research is a descriptive study and case study was adopted as a design. As a result of the search, 67 postgraduate theses were reached and these theses were analysed descriptively according to their years, types, universities, departments, institutes, supervisor gender, research methods, research designs, sample types, data collection tools, application periods, disciplines and keywords used. Following the descriptive analysis, the relevant findings were shown using the VOSviewer programme and shared in the findings section of the study. As a result of the analysis, it was seen that most theses on the research topic were written in "2019" (f: 10), most "Master's" (f: 44) theses were prepared, most graduate theses were studied at "Gazi University" (f: 9), and most theses were written within the "Department of Primary Education" (f: 16) as the main discipline. In addition, it was understood that most of the theses were written in "Educational Sciences" institutes (f: 35). According to the analysis of the gender of the supervisors of the theses included in the scope of the research, "Male" supervisors (f: 44) were mostly worked with. When the methods and designs of the theses were analysed, it was found that there were mostly "Quantitative" (f: 34) and "Experimental" (f: 33) studies. When the sampling and data collection tools were analysed, it was seen that "Random / Random / Random" (f: 19) was preferred as the sample selection and "Test" (f: 39) was preferred as the data collection tool. According to the results obtained for the implementation periods of the theses, the researchers carried out their applications mostly in "4" and "5" weeks (f: 7). Subject variable was another item analysed. At this point, it was understood that the most studied subjects were "Science", "Science-Mathematics" and "Science-Mathematics-Engineering" (f: 4). In terms of the keyword preference used in the postgraduate theses, it was concluded that the most common keyword was "Interdisciplinary Approach" (f: 19).

**Keywords:** Interdisciplinary, bibliometric analysis, VOSviewer, thesis centre.

### Giriş

Küreselleşme sürecinin hız kazanmasıyla dünyada ve ülkemizde toplumsal yapı ve kurumların siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel alanlarda dönüşümler yaşadığı görülmektedir. Dönüşüme ve yeniliğe ayak uydurabilmek ve uyum sağlayabilmek insan gücü niteliğinin yükseltilmesine bağlıdır. Bu noktada eleştirel ve yaratıcı düşünebilen, problem çözebilen ve öğrendiği konuları farklı disiplinlerin penceresinden bakabilen bireylerin yetiştirilmesine vurgu yapan çağdaş eğitim hareketleri önem kazanmıştır. Günümüzün ihtiyacı olan bilgi, beceri ve yetkinliklere bireylerin sahip olması diğer bir deyişle 21. yüzyıl becerileri (Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), 2005; P21, 2007) edinmeleri onların eğitim ve sosyal yaşantında önemli bir yere sahiptir. Türkiye’de uygulanmaya konan eğitim felsefe ve politikaları 21. yüzyıl becerileri odağında şekillenmektedir (Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (TTKB), 2017). Çağın beklentileri doğrultusunda bilgi üreten ve bilgiyi gündelik hayatta kullanabilen topluma ve kültüre katkı sağlayan bireyleri yetiştirmek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda düşünme eğitimi, bilim uygulamaları, medya okuryazarlığı, zekâ oyunları, girişimcilik, drama gibi derslerin eğitim programında yer aldığı görülmektedir (MEB, 2022). Perkins (1994), öğretim programlarının güncellenmesiyle yeni müfredatlara eklenen düşünme ve drama eğitimi gibi derslerin farklı disiplinlerle etkileşimi sonucunda öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal potansiyeli ve hayal gücünü ortaya çıkarmak suretiyle bireylerin kendini ifade etmede yeni yaklaşımlar geliştirdiğini ifade etmektedir.

Çağımızın değişen algısıyla birlikte karşılaşılan problemler ve olası çözümleri karmaşık yapıda olabilmektedir. Bu doğrultuda problemin yapısı gereği farklı disiplin alanlarının iş birliği içinde çözümler üretilmelidir. Nitekim COVID-19 küresel salgınının, eğitim sistemini (Burgess ve Sievertsen, 2020), ekonomik yapıyı (IMF, 2020) ve psikolojik sağlığı (Ho , Chee ve Ho, 2020) etkilediği bilinmektedir. Tüm dünyayı ilgilendiren bu sorunların çözümüne farklı disiplinlerin analizi ışığında çözümler değerlendirilip soruna

bütüncül açıdan yaklaşıldığında sorunların hafiflemesinde veya ortadan kaldırılmasında etkili olabilir. Çünkü farklı bakış açıların bütünleştirilmesi (Wilson, Katos ve Strevens, 2007) sorunun giderilmesine yardımcı olabilmektedir. Problemin birden fazla disiplini içermesi, çevreyi-dünyayı bütüncül olarak algılama, bilim ve teknolojiye yaşanan bilgi patlaması disiplinlerarası ilişkilendirme gereksinimini artırmıştır (Drake ve Burns, 2004; Jacobs,1989; Yıldırım, 1996). Bu doğrultuda çeşitli disiplin alanlarıyla etkileşim kurabilecek eğitim sistemleri öne çıkmaktadır.

Öğrenmenin doğal sürecine uygun olması (Yıldırım, 1996) ve günlük hayatta disiplinlerin birbirinden bağımsız düşünülmemesi gerçeğinden hareketle eğitim programlarının disiplinler arası ilkeye göre düzenlenmesi gerektiğini ileri süren yaklaşımların olduğu görülmektedir. Alan yazın incelendiğinde disiplinlerin ilişkilendirilmesine ilişkin disiplinlerarası öğretim, disiplinlerarası yaklaşım, bütünleştirilmiş öğretim, bütünleştirilmiş yaklaşım, tematik öğretim ve program, toplulaştırılmış, ilişkili gibi kullanımların olduğu görülmektedir (Apostel, 1970; Cone, Werner, Cone, ve Woods, 1998; Fogarty, 1991; Lake, 2001; Loep, 1999; Mathison ve Freeman, 1997; Vars,1993). Bütünleştirilmiş, disiplinlerarası ve tematik yaklaşımlar aynı şekilde kullanıldığı gibi bu yaklaşımlar arasında farklılıklar olduğunu belirten çalışmalar da mevcuttur. Disiplinlerarası ve tematik yaklaşım bütünleştirilmiş öğrenme yaklaşımına dayalı olduğu söylenebilir (Burton, 2001; Drake, 2007, Uyar, 2017). Bu çalışmada her üç yaklaşımında tanım ve açıklamaların yakın ilişkisinden ötürü kavram sınırlandırılmasına gidilmemiştir.

“Disiplinlerarası yaklaşım” Jacobs (1989) kavram, konu veya problemin incelenmesi için çeşitli disiplinlerin yöntem ve bilgisinin kullanılması; Drake ve Burns (2004) ortak kavramlar aracılığıyla disiplinlerin ilişkilendirildiği süreç; Burke ve Peterson (2007) derslerin birbirleriyle ilişkilendirilmesi; İşler (2004) birçok konu alanını birbirleriyle ilişkilendirerek önceden belirlenen kapsamlı bir tema ile bütünleştirilmesi olarak tanımlamaktadır. “Bütünleştirilmiş yaklaşım” disiplinler arası bağ kurma (Drake ve Burns, 2004) ve disiplinler arasındaki ilişkinin doğasını açıklama (Lonning, DeFranco ve Weinland, 1998) olarak tanımlanmaktadır. “Tematik yaklaşım” farklı alanlarının ilişkilendirilip önceden belirlenen kapsamlı bir tema merkezinde bütünleştirilme sürecidir (Hoerr, 2000).

Yukarıdaki tanımlardan da anlaşılacağı üzere disiplinlerarası, bütünleştirilmiş, tematik, toplulaştırma yaklaşım önceden belirlenen konu, tema, problem ve becerilerin farklı disiplinlerle veya öğrenme alanlarıyla ilişkilendirilip bütünleştirildiği yaklaşımdır. Önceden belirlenen konu veya problemin farklı disiplinlerle ilişkilendirilerek aktarımı farklı zekâ ve öğrenme stillerine sahip olan öğrenciler için öğrenme süreci anlamlı olabilmektedir. Bu yönüyle Gardner’ın çoklu zekâ kuramına dayanmaktadır (Wood, 2001). Öğretmen bir konuyu farklı disiplinlerle ilişkilendirip bütünleştirdiğinde öğrencilerin çoklu zekâ boyutlarına hitap ederek öğrencilerde farklı bakış açıları kazandırabilmektedir. Aynı zamanda öğrencilerde hangi zekâ türü baskınsa ilişkilendirdiği disiplinlerin içinde baskın olduğu zekâ türünü ortaya çıkarabilmektedir. Kavramlar arası ilişkilendirilmeye önem veren bu yaklaşım kavramların beyinde ilişkilendirilmesi ve kavramlar arası bağlantının kurulması açısından beyin temelli öğrenme kuramına da dayandırılmaktadır (Üstünlüoğlu, 2007).

Farklı disiplin alanlarıyla ilişkilendirilerek yapılan öğretim yaklaşımı 2005- 2006 öğretim yılında ilköğretim programında uygulanmaya başlandı (MEB, 2005). Farklı disiplinlerin değer, bilgi, beceri ve davranış arasında bağ kurulup bütünleştirilmesi günümüz öğretim programında da güncelliğini korumaktadır (MEB, 2018). Bu durumda farklı disiplin alanlarıyla ilişkilendirilerek yapılan yaklaşımlarının incelenmesi gerekli

görülmektedir. Alanyazında farklı disiplin alanlarıyla ilişkilendirilen çalışmaların mevcut durumunu ortaya koymak değerlidir. Bu tür çalışmalar araştırmacılara konuyla ilgili fikir verme ve konuya özgü profil çizme yönünden yardımcı olabilmektedir. Turna ve Bolat (2015) disiplinlerarası yaklaşımla 1914-2013 ilgili yurt içi ve yurt dışı tezleri veri tabanına, yıllara, ülkelere ve konularına göre ele almıştır. Uyar (2017) bütünleştirilmiş programa yönelik yurt dışı doktora tezlerini konu, örneklem seçimi-büyüklüğü, yöntem ve desen, veri kaynakları, veri toplama ve analiz yöntemlerin yönünden değerlendirmiştir. Alanda farklı disiplinlerin ilişkilendirilip bibliyometrik analiz ile değerlendirildiği çalışmalara rastlanılmadığı için bu çalışmanın yapılmasına ihtiyaç duyulmuştur. Bu doğrultuda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

- Farklı disiplinlerin ilişkilendirmesine yönelik 2000-2022 yılları arasında yapılan tezlerin yayınlanma yıllarına göre dağılımı nasıldır?
- Farklı disiplinlerin ilişkilendirmesine yönelik 2000-2022 yılları arasında yapılan tezlerin türüne göre dağılımı nasıldır?
- Farklı disiplinlerin ilişkilendirmesine yönelik 2000-2022 yılları arasında yapılan tezlerin yayımlandığı üniversitelere göre dağılımı nasıldır?
- Farklı disiplinlerin ilişkilendirmesine yönelik 2000-2022 yılları arasında yapılan tezlerin ana bilim dallarına göre dağılımı nasıldır?
- Farklı disiplinlerin ilişkilendirmesine yönelik 2000-2022 yılları arasında yapılan tezlerin enstitülerine göre dağılımı nasıldır?
- Farklı disiplinlerin ilişkilendirmesine yönelik 2000-2022 yılları arasında yapılan tezlerin danışman cinsiyetine göre dağılımı nasıldır?
- Farklı disiplinlerin ilişkilendirmesine yönelik 2000-2022 yılları arasında yapılan tezlerin yöntemlerine göre dağılımı nasıldır?
- Farklı disiplinlerin ilişkilendirmesine yönelik 2000-2022 yılları arasında yapılan tezlerin araştırma desenlerine göre dağılımı nasıldır?
- Farklı disiplinlerin ilişkilendirmesine yönelik 2000-2022 yılları arasında yapılan tezlerin örneklem türlerine göre dağılımı nasıldır?
- Farklı disiplinlerin ilişkilendirmesine yönelik 2000-2022 yılları arasında yapılan tezlerin veri toplama araçlarına göre dağılımı nasıldır?
- Farklı disiplinlerin ilişkilendirmesine yönelik 2000-2022 yılları arasında yapılan tezlerin uygulama sürelerine göre dağılımı nasıldır?
- Farklı disiplinlerin ilişkilendirmesine yönelik 2000-2022 yılları arasında yapılan tezlerin disiplinlerine göre dağılımı nasıldır?
- Farklı disiplinlerin ilişkilendirmesine yönelik 2000-2022 yılları arasında yapılan tezlerde tercih edilen anahtar kelime dağılımı nasıldır?

## Yöntem

### Araştırmanın Modeli

Bu araştırmanın genel amacına bağlı olarak derinlemesine ve detaylı inceleme amaçlandığı için nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiştir. Nitel araştırma, incelediği problemi sorgulayıcı, yorumlayıcı ve doğal ortamında anlama sürecine ilişkin gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi veri toplama tekniklerinin kullanıldığı bir yöntemdir (Klenke, 2016; Seale, 1999). Nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışması ile

desenlenmiştir. Durum çalışması, sınırlı bir sistemin betimlemesi ve incelemesi olarak tanımlanmaktadır (Merriam ve Tisdell, 2016). Araştırmada 2000-2022 yılları arasında farklı disiplin alanlarıyla ilişkilendirilmiş lisansüstü tezler ayrıntılı olarak incelenmesi ve betimlenmesi sebebiyle desen olarak durum çalışması benimsenmiştir.

### Araştırmanın Kapsamı

Türkiye’de 2000-2022 yılları arasında yayınlanan farklı disiplin alanlarıyla ilişkilendirilmiş lisansüstü tezlerin YÖK Ulusal Tez Merkezi’ nin veri tabanından konuya ilişkin 67 lisansüstü tez oluşturmaktadır. Çalışma kapsamı amaçlı örneklem türlerinden ölçüt örnekleme yapılmıştır. Ölçüt örnekleme, araştırmacının önceden belirlediği ölçüt ya da ölçütler listesini dikkate aldığı bir yöntemdir (Patton, 2005; Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu araştırmada ele alınan tezlerin belirlenmesinde farklı disiplinlere yönelik çalışmaların ilkökul ve ortaokul düzeyinde yapılmış olmasına dikkat edilmiştir. STEM/STEAM/FeTeMM eğilimli çalışmalar bütünlük STEM/STEAM, disiplinlerarası geçişte STEM... gibi çerçevede ele alınmıştır. İncelenen tezlerde süre sınırlandırılmasına gidilmemiştir.

### Verilerin Toplanması ve Veri Toplama Süreci

Araştırmanın amacına uygun olarak öncelikle ilkökul ve ortaokul düzeyinde yapılmış tezlerin incelenmesine karar verilmiştir. Araştırmada kullanılacak verileri toplamak amacıyla “YÖK Ulusal Tez Merkezi” veri tabanından farklı disiplinlerin ilişkilendirilmesine ilişkin tezler taranmıştır. Veri tabanında gerçekleştirilen anahtar kelimeler “disiplinlerarası, disiplinlerarası öğrenme/öğretim/ program/ yaklaşım bütünlük, bütünlükleştirilmiş öğrenme/ öğretim/ program/ yaklaşım, tematik öğrenme/ yaklaşım, farklı disiplinlerle ilişkilendirme, entegrasyon” olarak belirlenmiştir. Alanyazın tarandıktan sonra tezlerin 2000-2022 yıl aralığında olması belirlenmiştir. 2000-2022 yıllarında olmasının sebebi erişime açık ve izinli olmasıdır. Tezler isimleriyle değerlendirilmiş bu noktada STEM/STEAM/FeTeMM eğilimli konular kapsam dışı tutulmuştur. Araştırmanın güvenilirliğini zedelememesi açısından bütünlük STEM/STEAM, disiplinlerarası geçişte STEM ... gibi tezler dâhil edilmiştir.

Alanyazın incelenerek “Tez Sınıflandırma Formu” oluşturulmuştur. Sınıflandırma formu çalışmanın künyesi (danışman cinsiyeti, enstitü, bilim dalı...) ve içeriğinden (yöntem, örneklem türü, veri toplama araçları, uygulama süreleri...) oluşmaktadır. İncelenen tezler, alt problemde belirtilen değişkenlere göre araştırmacılar tarafından Excel aracılığıyla kayıt altına alınmıştır. Excel’de kayıt altına alınan veriler tez yazarlarının belirttikleri ifadelerle göre esas alınmıştır. Konuyla ilgili tezler üç araştırmacı tarafından bağımsız bir şekilde okunmuş ve tezler birkaç kez geriye dönük incelenip değerlendirilmiş ve yapılan bu değerlendirmeler çerçevesinde veri setine son hâli verilmiştir.

### Verilerin Analizi

Çalışmada elde edilen veriler bibliyometrik analiz ile incelenmiştir. Bibliyometrik analiz, bilimsel çalışmaların konu, yazar, atf yapılan kaynaklar gibi verilerin istatistiksel olarak incelenmesi ve elde edilen sonuçlara yönelik konunun genel yapısını ortaya çıkarılmasıdır (Zan, 2012). Araştırmanın amacına bağlı olarak elde edilen verilerin çözümlenmesinde ve anlaşılır olmasında VOSviewer bibliyometrik bilimsel haritalama tekniği kullanılmıştır. VOSviewer, verilere bağlı ağlar kurmak ve bu bağlantılara dayalı oluşan haritaları görselleştirmek amacıyla kullanılan bir yazılımdır. Bu haritalama tekniğinde renk ve yazı boyutu yoğunluk durumunu göstermesi açısından önemlidir.

## Geçerlilik ve Güvenirlilik

Nitel araştırmalarda geçerlilik ve güvenirlilik inandırıcı olma, transfer edilebilirlik, tutarlılık ve onaylanabilirlik kavramları olarak ifade edilmektedir (Guba, 1981). Araştırmacıların daha önce mevcut durum tespiti çalışmalar yapması, araştırmacılar arası görüş birliğinin sağlanması ve teze ilişkin verilerin şekil, grafik ve tablo biçiminde sunulması bu araştırmanın inandırıcılığını artırmaktadır. Veri toplama sürecini ayrıntılı yazma ve amaçlı örneklem yöntemini kullanma araştırmanın transfer edilebilirliğini sağlamaktadır. Onaylanabilirlik kapsamında "YÖK Ulusal Tez Merkezi" veri tabanındaki dokümanlar incelenmiş ve herhangi bir değişikliğe gidilmeyerek olduğu gibi ele alınmıştır.

## Etik Kurul

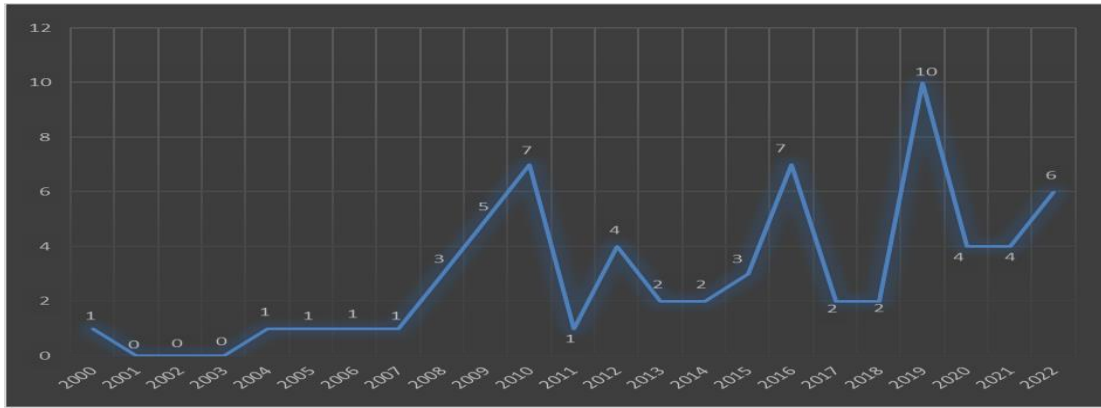
Araştırmanın verileri "YÖK Ulusal Tez Merkezi" veri tabanındaki dokümanlardan elde edildiğinden etik kurul raporu bulunmamaktadır. Araştırmacılar tarafından objektif bir şekilde raporlama gerçekleştirilmiş ve veri analiz sırasında gerekli hassasiyet gösterilerek bulgular değiştirilmeden net bir şekilde sunulmuştur.

## Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde, alt problemlere ilişkin elde edilen bulgular hem tablolaştırılarak hem de görsel haritalama kullanılarak sunulmuştur. İlgili bulgular araştırmanın alt problemlerine göre sırasıyla paylaşılmıştır.

## Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi olan "Farklı disiplinlerin ilişkilendirmesine yönelik 2000-2022 yılları arasında yapılan lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı nasıldır?" soruna ilişkin elde edilen bulgular Tablo 1'de gösterilmektedir.

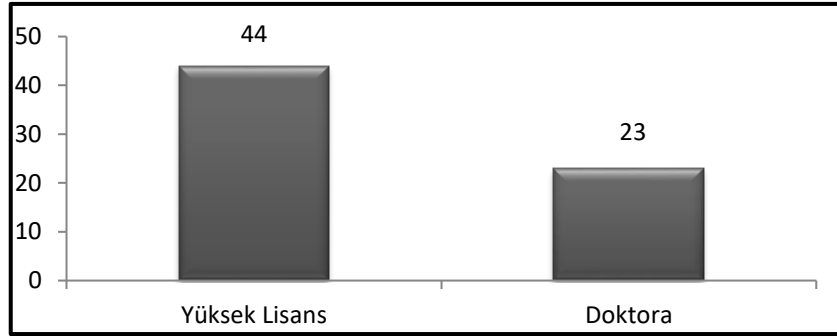


**Tablo 1.** Farklı Disiplinlerin İlişkilendirmesine Yönelik 2000-2022 Yılları Arasında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

Tablo 1, farklı disiplinlerin ilişkilendirmesine yönelik 2000-2022 yılları arasında yapılan tezlerin yıllara göre dağılımını göstermektedir. Tabloya bakıldığında, yayın sayısında yıllar bazında farklılıklar olduğu görülmektedir. 2000-2007 yıllarını kapsayan süreçte ya hiç tez yazılmamış ya da birer tez kaleme alınmıştır. 2008-2010 yılları arasında ise tez sayısında bir artış olduğu anlaşılmaktadır. Yine 2019 yılında tez sayısında diğer yıllara oranla bir artış olduğu gözlenmektedir. Tablo genel anlamda incelendiğinde, 2001 (f: 0), 2002 (f: 0) ve 2003 (f: 0) yıllarında hiçbir tezin yazılmadığı, en fazla tezin ise 2019 (f: 10) yılında yazıldığı anlaşılmaktadır. 2019 yılını da sırasıyla 2010 (f:7), 2016 (f:7) ve 2022 (f:6) yılları takip etmiştir.

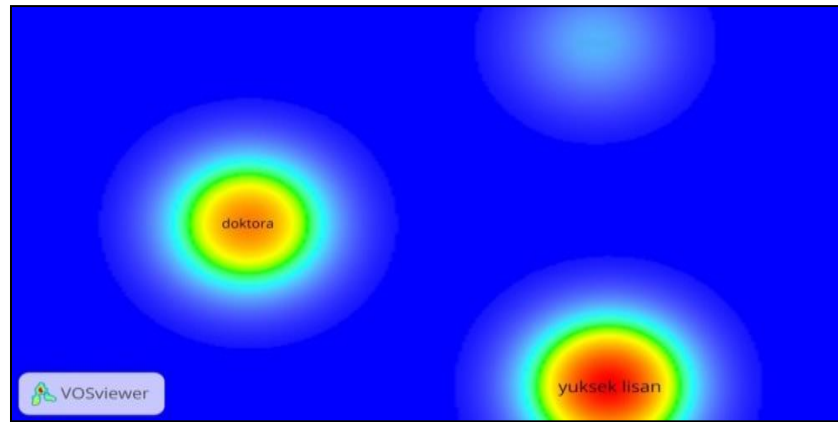
## İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi olan “Farklı disiplinlerin ilişkilendirmesine yönelik 2000–2022 yılları arasında yapılan lisansüstü tezlerin türüne göre dağılımı nasıldır?” soruna ilişkin elde edilen bulgular Tablo 2 ve Şekil 1’de gösterilmektedir.



**Tablo 2.** Farklı Disiplinlerin İlişkilendirmesine Yönelik 2000–2022 Yılları Arasında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Türüne Göre Dağılımı

Tablo 2’de, 2000-2022 yılları arasında farklı disiplinlerin bir arada ele alındığı lisansüstü tezlerin tür dağılımı gösterilmektedir. Tablo incelendiğinde farklı disiplinleri konu alan toplam 67 lisansüstü tezin olduğu anlaşılmaktadır. Bu tezlerin 44’ü yüksek lisans tezi iken 23’ünün de doktora tezi olduğu görülmektedir. Lisansüstü program türlerinin genel dağılımı düşünüldüğünde yüksek lisans türünde daha fazla tez yazılmış olması doğal bir sonuç olarak görülebilir. Ayrıca doktora tezlerinin sayısı da azımsanmayacak düzeyde olması da alana kattığı yenilik ve işlevsellik bağlamında önemli bir gelişme olarak ifade edilebilir.

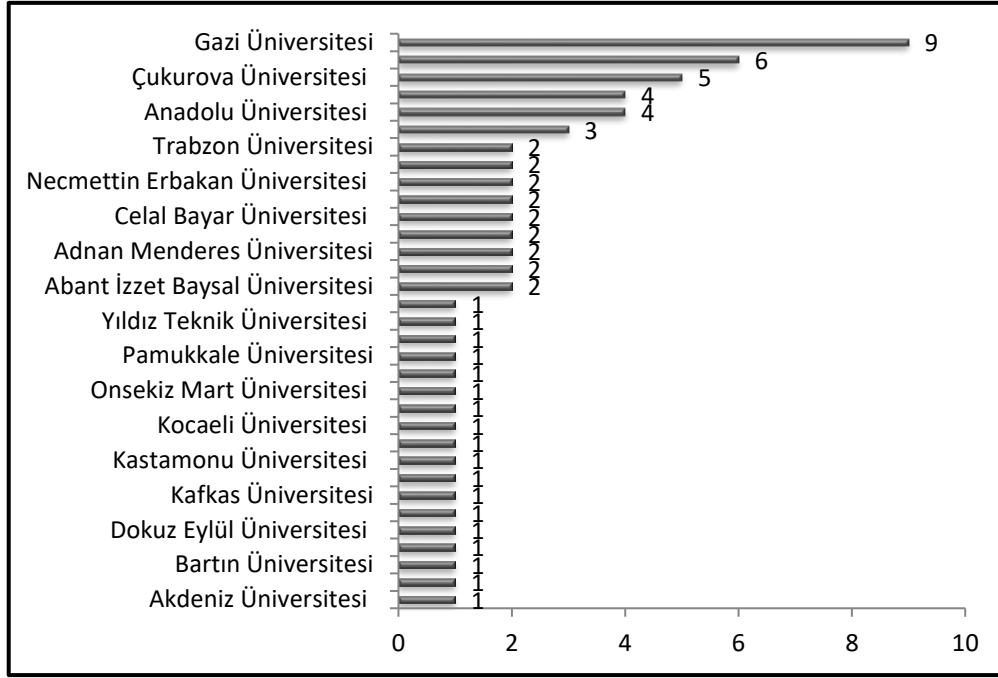


**Şekil 1.** Farklı Disiplinlerin İlişkilendirmesine Yönelik 2000–2022 Yılları Arasında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Türüne Göre Yoğunluk Haritası

Şekil 1’de, araştırma kapsamına alınan lisansüstü tezlerin yoğunluk haritası yer almaktadır. Görsel incelendiğinde iki ayrı kümenin oluştuğu görülmektedir. Oluşan bu kümelerin merkezinden dış bölümüne doğru renk değişimi olduğu anlaşılmaktadır. Bu renk değişimi kırmızı renkten sarı renge, sarı renkten yeşil ve açık maviye doğru oluşmaktadır. Renk değişimi temel olarak küme içeriğinin sayısal değişimini göstermektedir. Bu bağlamda kırmızı renk içerik yoğunluğunu ifade ederken sarı renkten yeşile, yeşil renkten ise turkuaz maviye doğru olan değişim içeriğin giderek azaldığı anlamına gelmektedir. Bu bilgilerden hareketle “Yüksek Lisans” kümesinin içeriği “Doktora” kümesinin içeriğinden daha fazla olduğu söylenebilir.

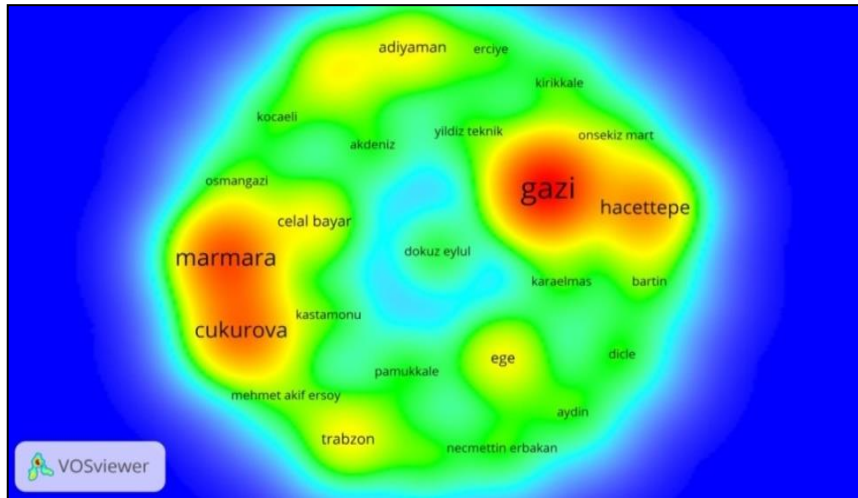
### Üçüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi olan “Farklı disiplinlerin ilişkilendirmesine yönelik 2000–2022 yılları arasında yapılan lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımı nasıldır?” soruna ilişkin elde edilen bulgular Tablo 3 ve Şekil 2’de gösterilmektedir.



**Tablo 3.** Farklı Disiplinlerin İlişkilendirmesine Yönelik 2000–2022 Yılları Arasında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

Tablo 3, 2000-2022 yılları arasında yayınlanan disiplinler arası konuları içeren lisansüstü tezlerin çalışıldığı üniversitelerin dağılımını göstermektedir. Tablodaki sayısal verilere bakıldığında, en fazla lisansüstü tezin “Gazi Üniversitesi”nde (f: 9) yazıldığı anlaşılmaktadır. Gazi Üniversitesini sırasıyla “Marmara Üniversitesi” (f: 6) ve “Çukurova Üniversitesi” (f: 5) takip etmektedir. Hacettepe Üniversitesi ile Anadolu Üniversitesinde dörder lisansüstü tez yazılırken “Karadeniz Teknik Üniversitesi”nde üç tez kaleme alınmıştır. Tabloda yer alan diğer üniversitelerde ise ya ikişer tez ya da birer tez araştırmacılar tarafından yazılmıştır.



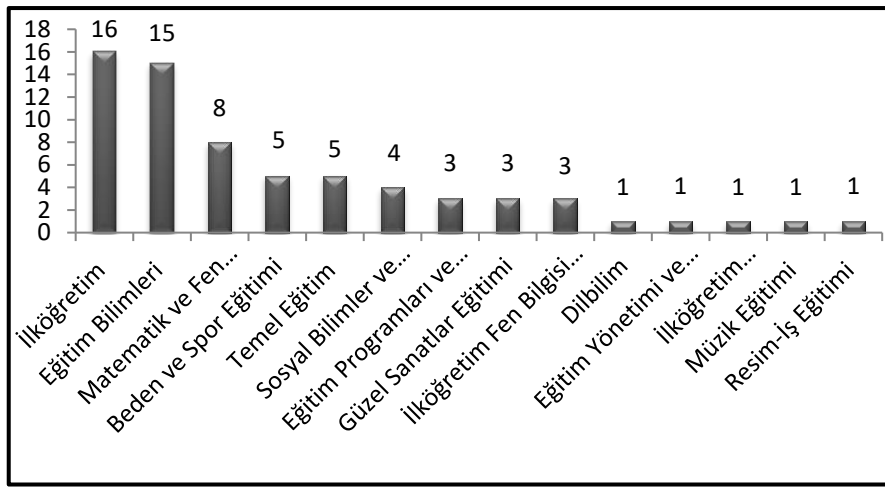
**Şekil 2.** Farklı Disiplinlerin İlişkilendirmesine Yönelik 2000–2022 Yılları Arasında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Üniversitelere Göre Yoğunluk Haritası



Şekil 2, farklı disiplinlerin birbirine kaynaştırılarak işlendiği lisansüstü tezlerin yoğunluk haritasını sunmaktadır. Şekil incelendiğinde, farklı yazı punto büyüklüğünde ve renklendirmelerde kümelerin olduğu görülmektedir. Yazı punto ve renk değişimine bakıldığında, belirgin olarak ön plana çıkan kümelerin “Gazi”, “Hacettepe”, “Marmara” ve “Çukurova” kümeleri olduğu anlaşılmaktadır. Kırmızı renkten turkuaz mavi renge doğru olan değişim kümelerin içeriklerindeki sayısal durumu göstermektedir. Bu bağlamda en fazla sayısal yoğunluğun “Gazi” kümesinde olduğu, “Çukurova”, “Hacettepe” ve “Marmara” kümelerindeki kırmızı-sarı renk değişimi bu kümelerin de “Gazi” kümesine yakın bir içerik sayısına sahip olduğu ifade edilebilir.

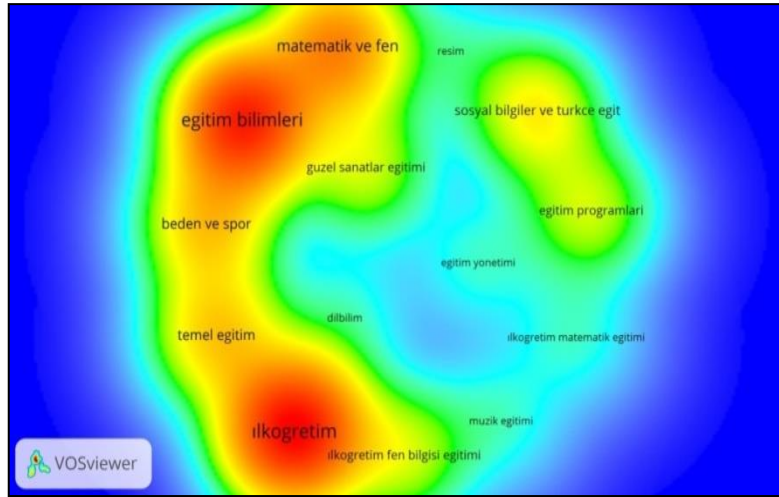
### Dördüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi olan “Farklı disiplinlerin ilişkilendirmesine yönelik 2000–2022 yılları arasında yapılan lisansüstü tezlerin ana bilim dallarına göre dağılımı nasıldır?” soruna ilişkin elde edilen bulgular Tablo 4 ve Şekil 3’ de gösterilmektedir.



**Tablo 4.** Farklı Disiplinlerin İlişkilendirmesine Yönelik 2000–2022 Yılları Arasında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Ana Bilim Dallarına Göre Dağılımı

Tablo 4’te, araştırma kapsamına alınan lisansüstü tezlerin ana bilim dalları dağılımı yer almaktadır. Tablo incelendiğinde, 14 farklı ana bilim dalında farklı disiplinleri konu alan lisansüstü tezlerin çalışıldığı görülmektedir. En fazla tez “İlköğretim” (f: 16) ana bilim dalında yazılırken ikinci sırada “Eğitim Bilimleri” (f: 15) ana bilim dalı gelmektedir. Bu ana bilim dalını “Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi” (f: 8) ana bilim dalı izlemektedir. İlk üç sıradaki ana bilim dallarının ardından beşer tez ile “Beden ve Spor Eğitimi” ve “Temel Eğitim” ana bilim dalları gelmektedir. Dört tez “Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi” ana bilim dalında yazılırken “Eğitim Programları ve Öğretimi”, “Güzel Sanatlar Eğitimi” ve “İlköğretim Fen Bilgisi Eğitimi” ana bilim dallarında üçer tez yazılmıştır. “Dil Bilim”, “Eğitim Yönetimi ve Denetimi”, “İlköğretim Matematik Eğitimi”, “Müzik Eğitimi” ve “Resim-iş Eğitimi” ana bilim dallarında ise sadece birer tez yazılmıştır.

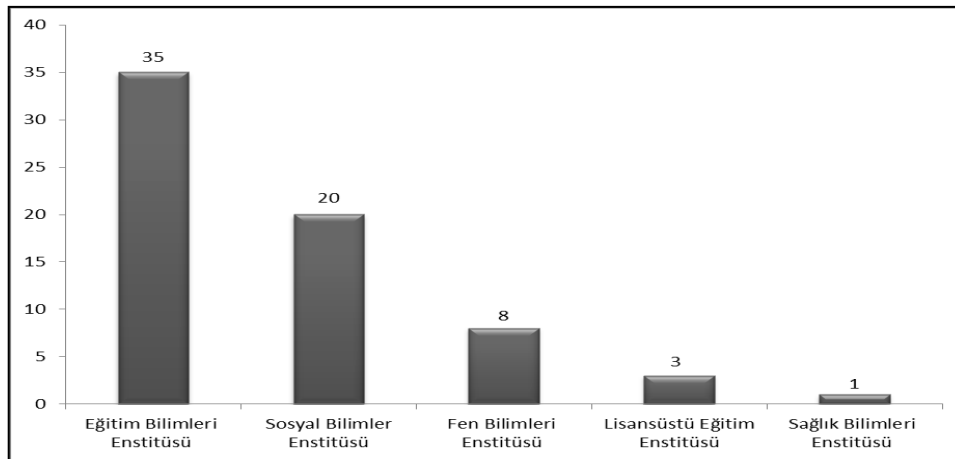


**Şekil 3.** Farklı Disiplinlerin İlişkilendirmesine Yönelik 2000-2022 Yılları Arasında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Ana Bilim Dalına Göre Yoğunluk Haritası

Şekil 3, 2000-2022 yılları arasında disiplinlerarası konuları kapsayan lisansüstü tezlerin VOSviewer programı kullanılarak elde edilen yoğunluk haritası paylaşılmaktadır. Görsel bakıldığında farklı renklendirmeler ve yazı puntoları ile oluşan kümelerin olduğu görülmektedir. Oluşan kümelerin merkezine dikkat edildiğinde kırmızı, sarı, yeşil ve turkuaz renklerin yer aldığı anlaşılmaktadır. Ayrıca ilgili bu kümelerin merkezinde yazı puntolarında da büyüklük-küçüklük bağlamında da farklılaşmalar olmuştur. Hem renklendirmeler hem de yazı puntolarındaki büyüklük-küçüklük incelendiğinde, “İlköğretim” ve “Eğitim Bilimleri” kümelerinin merkezindeki renklendirmenin kırmızı olduğu ve yazı puntolarının da diğer kümelere oranla daha büyük olduğu görülmektedir. Kümelerin merkezindeki renklendirme kırmızıdan, sarıya, sarıdan da yeşil ve turkuaz maviye dönüşmesi küme içeriğinin giderek azaldığı anlamına gelmektedir. Bu bağlamda kümelerin merkezindeki kırmızı renk yoğunlaşması ve yazı puntolarının büyük olması bu iki kümenin içerik anlamında diğer kümelere göre daha fazla içeriğe sahip olduğu ifade edilebilir.

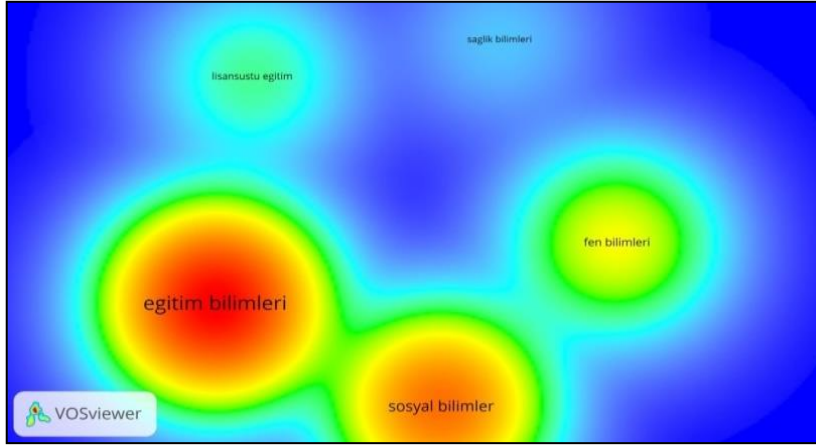
### Beşinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemi olan “Farklı disiplinlerin ilişkilendirmesine yönelik 2000-2022 yılları arasında yapılan lisansüstü tezlerin enstitülerine göre dağılımı nasıldır?” soruna ilişkin elde edilen bulgular Tablo 5 ve Şekil 4’te gösterilmektedir.



**Tablo 5.** Farklı Disiplinlerin İlişkilendirmesine Yönelik 2000-2022 Yılları Arasında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Enstitülerine Göre Dağılımı

Tablo 5, 2000-2022 yılları arasında yayınlanan ve farklı disiplinleri kapsayan lisansüstü tezlerin enstitülerine göre dağılımı göstermektedir. Tablo incelendiğinde, lisansüstü tezlerin beş farklı enstitü bünyesinde çalışıldığı görülmektedir. Tablodaki sayısal dağılıma bakıldığında, tezlerin büyük çoğunluğunun “Eğitim Bilimleri Enstitüsü” (f: 35) ile “Sosyal Bilimler Enstitüsü”(f: 20) bünyesinde yazıldığı anlaşılmaktadır. Bu iki enstitüyü sırasıyla “Fen Bilimleri Enstitüsü” (f: 8), “Lisansüstü Eğitim Enstitüsü” (f: 3) ve “Sağlık Bilimleri Enstitüsü” (f: 1) takip etmektedir.

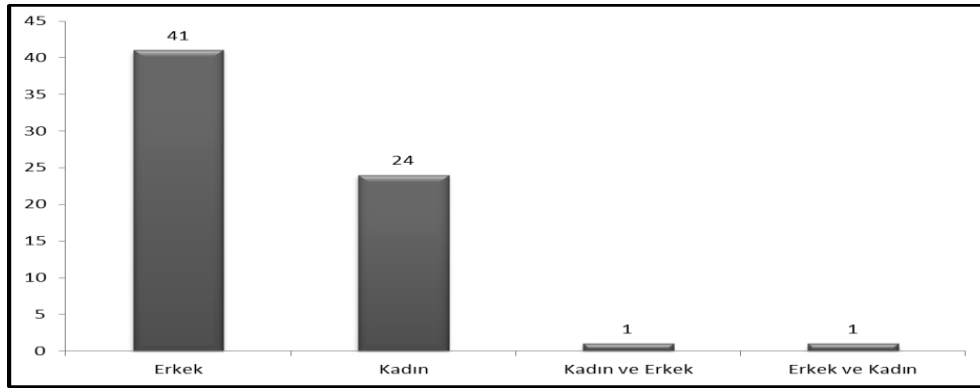


**Şekil 4.** Farklı Disiplinlerin İlişkilendirmesine Yönelik 2000–2022 Yılları Arasında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Enstitülerine Göre Yoğunluk Haritası

Şekil 4’te, ilgili alt probleme yönelik elde edilen bulguların yoğunluk haritası yer almaktadır. Şekle bakıldığında, beş farklı kümenin oluştuğu anlaşılmaktadır. Oluşan bu kümeler incelendiğinde ise “Eğitim Bilimleri” kümesinin merkezinde kırmızı yoğunluğun olduğu, “Sosyal Bilimler” kümesinde bu kırmızı renk yoğunluğunun bir miktar azaldığı ve sarımsı bir renge dönüştüğü görülmektedir. “Fen Bilimleri” kümesinde sarı renkten yeşil ve turkuaz mavi renge doğru bir değişim oluşmuştur. “Lisansüstü Eğitim” kümesinde de yeşil renkten turkuaz mavi renge yönelik bir değişim olurken “Sağlık Bilimleri” kümesinde ise sadece turkuaz mavi renk belirginleşmiştir. Kırmızı renkten turkuaz mavi renge doğru olan renk değişiminin küme içerik yoğunluğunu gösterdiği düşünüldüğünde en fazla içerik yoğunluğu sırasıyla “Eğitim Bilimleri”, “Sosyal Bilimleri”, “Fen Bilimleri”, “Lisansüstü Eğitim” ve “Sağlık Bilimleri” enstitülerinde olduğu söylenebilir.

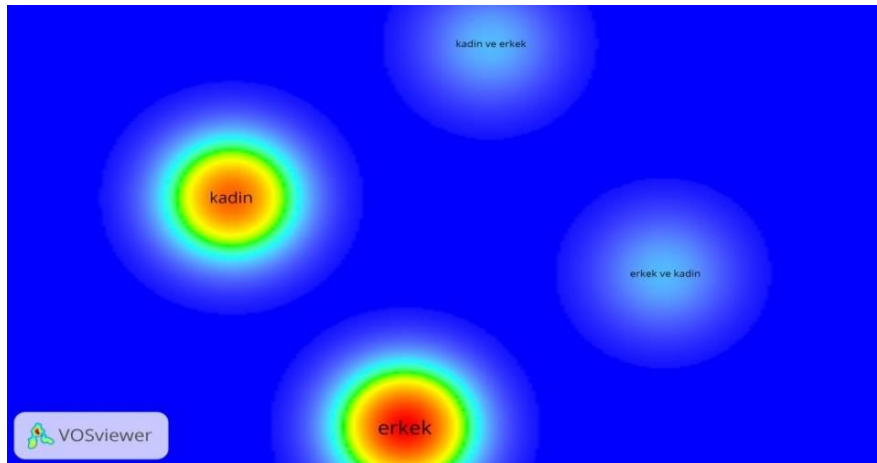
#### Altıncı Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın altıncı alt problemi olan “Farklı disiplinlerin ilişkilendirmesine yönelik 2000–2022 yılları arasında yapılan lisansüstü tezlerin danışman cinsiyetine göre dağılımı nasıldır?” soruna ilişkin elde edilen bulgular Tablo 6 ve Şekil 5’te gösterilmektedir.



**Tablo 6.** Farklı Disiplinlerin İlişkilendirmesine Yönelik 2000-2022 Yılları Arasında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Danışman Cinsiyetine Göre Dağılımı

Tablo 6'da, araştırma kapsamına alınan lisansüstü tezlerin danışman cinsiyeti bağlamında dağılımı gösterilmektedir. Tablo incelendiğinde, 2000-2022 yılları arasında farklı disiplinleri birlikte konu alan lisansüstü tezlerin yazarları en fazla "Erkek" (f: 41) danışman akademisyenler ile çalıştığı görülmektedir. İkinci sırada ise "Kadın" (f: 24) danışman akademisyenler gelmektedir. İki lisansüstü tezde çift danışman olduğu görülmüştür. Bu iki tezin birinde birinci danışman "Kadın" akademisyen iken ikinci danışman "Erkek" akademisyen olmuştur. Diğer tezde ise birinci danışman "Erkek" akademisyen olurken ikinci danışman "Kadın" akademisyen olmuştur.

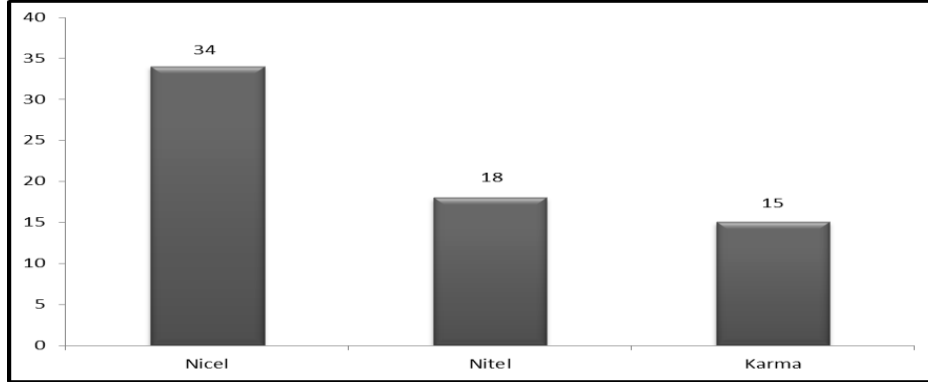


**Şekil 5.** Farklı Disiplinlerin İlişkilendirmesine Yönelik 2000-2022 Yılları Arasında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Danışman Cinsiyetine Göre Yoğunluk Haritası

Şekil 5, farklı disiplinleri konu alan ve 2000-2022 yılları arasında yapılan lisansüstü tezlerin danışman cinsiyetine göre yoğunluk haritası göstermektedir. Şekil incelendiğinde dört farklı kümenin oluştuğu görülmektedir. Oluşan bu kümelerin de merkezinden dış katmanına doğru renk değişimi olduğu gözlenmektedir. Bu renk değişimi "Erkek" ve "Kadın" kümelerinde kırmızı renkten sarıya, sarı renkten de yeşil ve turkuaz maviye doğru olmuştur. "Kadın ve Erkek" ile "Erkek ve Kadın" kümelerinde herhangi bir renk değişimi olmadığı ve kümelerin merkezinde sadece turkuaz mavi renk yer almıştır. VOSviewer programından alınan bu görsel yorumlandığında, kırmızı rengin yoğun olduğu "Erkek" kümesinin içerik sayısal değerinin "Kadın", "Erkek ve Kadın" ve "Kadın ve Erkek" kümelerinden daha fazla olduğu ifade edilebilir.

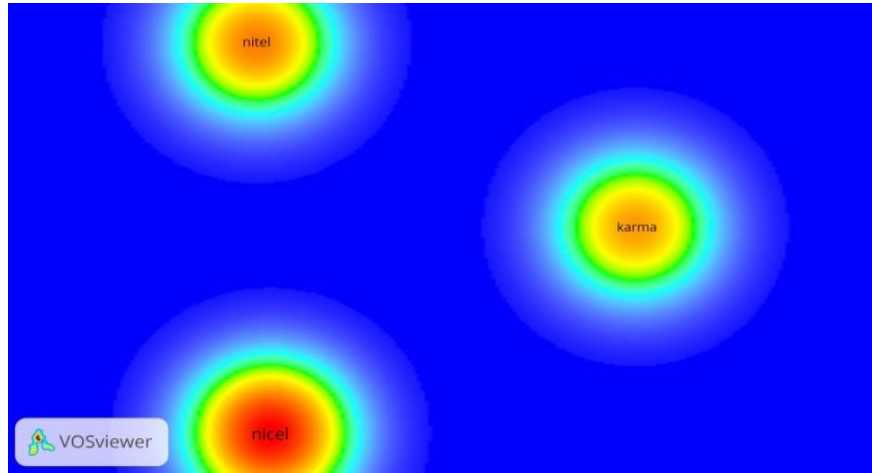
### Yedinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın yedinci alt problemi olan “Farklı disiplinlerin ilişkilendirmesine yönelik 2000–2022 yılları arasında yapılan lisansüstü tezlerin yöntemine göre dağılımı nasıldır?” soruna ilişkin elde edilen bulgular Tablo 7 ve Şekil 6’da gösterilmektedir.



**Tablo 7.** Farklı Disiplinlerin İlişkilendirmesine Yönelik 2000–2022 Yılları Arasında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Yöntemine Göre Dağılımı

Tablo 7’de, 2000-2022 yılları arasında farklı disiplinleri ilişkilendirerek sunulan lisansüstü tezlerinin yöntem bağlamında dağılımı yer almaktadır. Tablo incelendiğinde, ilgili lisansüstü tezlerin üç farklı araştırma yöntemi benimsenerek yazıldığı anlaşılmaktadır. Araştırma kapsamına alınan lisansüstü tezlerin yöntemlere göre sayısal dağılımına bakıldığında ise en fazla lisansüstü tezin “Nicel” (f: 34) yöntemle yazıldığı görülmektedir. Bu yöntemi “Nitel” (f: 18) ve “Karma” (f: 15) yöntemler izlemektedir.

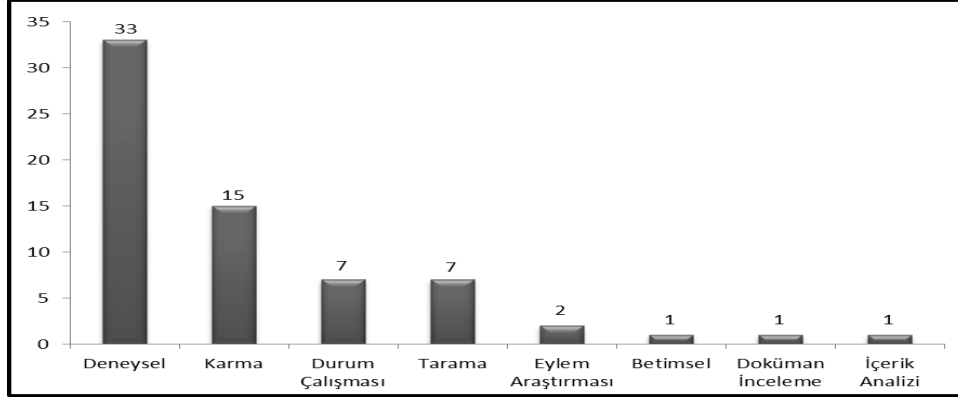


**Şekil 6.** Farklı Disiplinlerin İlişkilendirmesine Yönelik 2000–2022 Yılları Arasında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Yöntemine Göre Yoğunluk Haritası

Şekil 6’da, 2000-2022 yıllarını kapsayan dönemde farklı disiplinleri ilişkilendirerek konu alan lisansüstü tezlerin yöntemlerine göre yoğunluk haritası sunulmaktadır. Tablo genel anlamda incelendiğinde, üç farklı kümenin görselde yer aldığı görülmektedir. Oluşan kümelerin merkezinden dış katmanına doğru renk değişimi olduğu anlaşılmaktadır. Renk değişimi kırmızı renkten turkuaz mavi renge doğru oluşmuştur. Kümelerdeki renklendirmeye bakıldığında ise “Nicel” kümedeki kırmızı renk oluşumu bu kümenin içerik bağlamında diğer iki kümeye oranla daha fazla sayısal değere sahip olduğunu göstermektedir. “Nitel” ve “Karma” kümelerindeki renklendirmelerin benzerlik göstermesi de bu iki kümenin içerik sayısal değerlerinin birbirine yakın olduğu anlamına geldiği ifade edilebilmektedir.

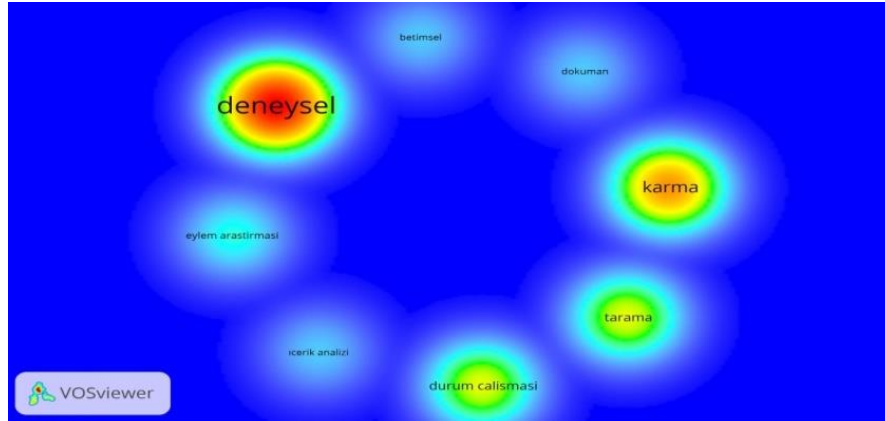
### Sekizinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın sekizinci alt problemi olan “Farklı disiplinlerin ilişkilendirmesine yönelik 2000–2022 yılları arasında yapılan lisansüstü tezlerin araştırma desenlerine göre dağılımı nasıldır?” soruna ilişkin elde edilen bulgular Tablo 8 ve Şekil 7’de gösterilmektedir.



**Tablo 8.** Farklı Disiplinlerin İlişkilendirmesine Yönelik 2000–2022 Yılları Arasında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Araştırma Desenine Göre Dağılımı

Tablo 8, farklı disiplinlerin ilişkilendirmesine yönelik 2000–2022 yılları arasında yapılan lisansüstü tezlerin araştırma desenine göre dağılımını göstermektedir. Tablo incelendiğinde, araştırma kapsamına giren lisansüstü tezlerde araştırmacılar tarafından sekiz farklı araştırma deseni kullanıldığı anlaşılmaktadır. İlgili bu araştırma desenleri arasında en fazla tercih edilen “Deneysel” (f: 33) desen olmuştur. Bu deseni sırasıyla “Karma” (f: 15), “Durum Çalışması” (f: 7) ve “Tarama” (f: 7) desenleri izlemektedir. İki araştırmacı “Eylem Araştırması” desenini tercih ederken “Betimsel”, “Doküman Analizi” ve “İçerik Analizi” desenlerini birer araştırmacı tezlerinde kullanmıştır.



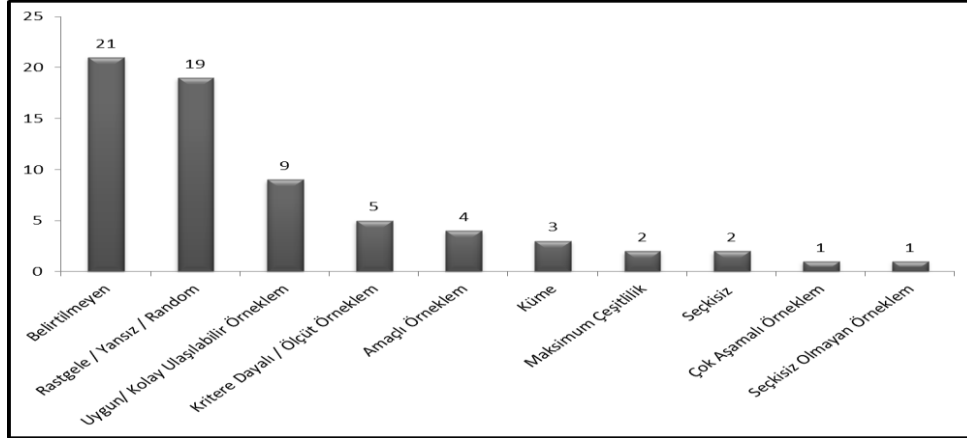
**Şekil 7.** Farklı Disiplinlerin İlişkilendirmesine Yönelik 2000–2022 Yılları Arasında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Araştırma Desenine Göre Yoğunluk Haritası

Şekil 7, araştırma kapsamına alınan lisansüstü tezlerin araştırma desenlerine göre yoğunluk haritasını göstermektedir. Şekil genel anlamda incelendiğinde, farklı renklendirmeleri içeren sekiz farklı kümenin oluştuğu görülmektedir. Oluşan kümelerin birtakım yapısal özelliklerinden hareketle kümelerin sayısal değerine yönelik yorumlamalar yapabilmek mümkündür. Bu yapısal özellikler küme merkezindeki renk yoğunluğu, yazı punto büyüklüğü ve küme hacminin büyüklüğü olarak sıralanabilir. Renk yoğunluğu kırmızı olan kümelerin içerik bağlamında en büyük sayısal değere sahip olduğu ifade edilebilir. Ayrıca yazı puntoları ve küme hacminin büyüklüğü de o kümenin diğer kümelere oranla daha kalabalık bir küme olduğunu göstermektedir. Bu noktadan hareketle en fazla tercih edilen araştırma deseninin “Deneysel” desen olduğu

anlaşılmaktadır. Ardından “Karma”, “Durum Çalışması” ve “Tarama” desenlerinin geldiği söylenebilir.

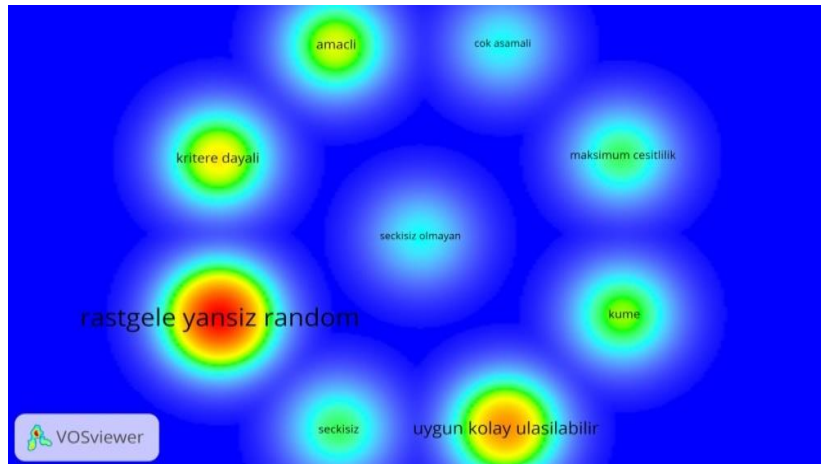
### Dokuzuncu Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın dokuzuncu alt problemi olan “Farklı disiplinlerin ilişkilendirmesine yönelik 2000–2022 yılları arasında yapılan lisansüstü tezlerin örneklem türüne göre dağılımı nasıldır?” soruna ilişkin elde edilen bulgular Tablo 9 ve Şekil 8’de gösterilmektedir.



**Tablo 9.** Farklı Disiplinlerin İlişkilendirmesine Yönelik 2000–2022 Yılları Arasında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Örneklem Türüne Göre Dağılımı

Tablo 9’da, araştırma kapsamına dâhil edilen lisansüstü tezlerin örneklem türüne göre dağılımı yer almaktadır. Tablodaki veriler incelendiğinde, ilgili lisansüstü tezlerde dokuz farklı örneklem türünün tercih edildiği görülmektedir. Yirmi bir lisansüstü tezde herhangi bir örneklem türü belirtilmemişken en fazla tercih edilen örneklem türü “Rastgele/Yansız/Random” (f: 19) olmuştur. Ardından sırasıyla “Uygun/Kolay Ulaşılabilir” (f: 9), “Kritere Dayalı/Ölçüt” (f: 5), “Amaçlı” (f: 4), “Küme” (f: 3), “Maksimum Çeşitlilik” (f: 2), “Seçkisiz” (f: 2), “Çok Amaçlı” (f: 1) ve “Seçkisiz Olmayan” (f: 1) örneklem türleri gelmektedir.



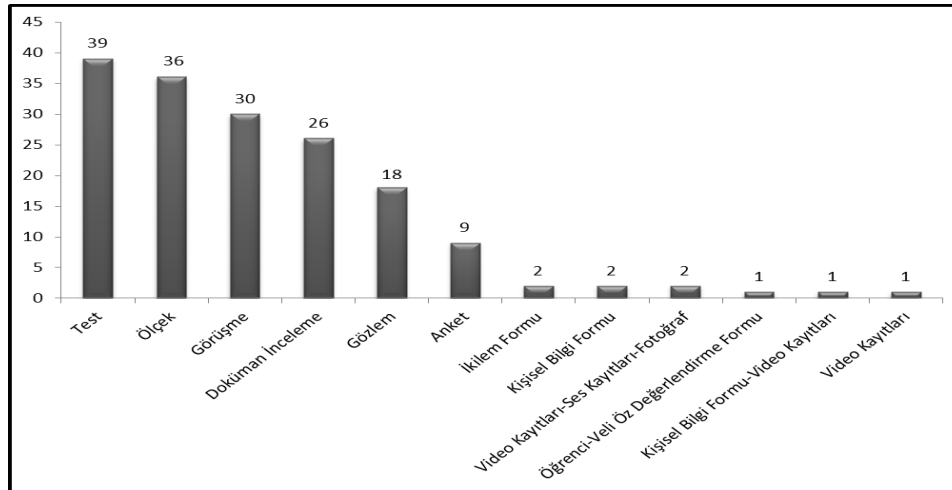
**Şekil 8.** Farklı Disiplinlerin İlişkilendirmesine Yönelik 2000–2022 Yılları Arasında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Örneklem Türüne Göre Yoğunluk Haritası

Şekil 8’de, farklı disiplinlerin ilişkilendirmesine yönelik 2000–2022 yılları arasında yapılan lisansüstü tezlerin VOSwiever programı yardımıyla oluşturulan örneklem türüne göre yoğunluk haritası yer almaktadır. VOSwiever programında yapılan analizin sonucunda dokuz farklı küme oluşmuş olup ilgili bu kümeler farklı renklendirmeler ve

yazı punto büyüklükleri ile görülmektedir. Programın araştırmacıya sunduğu bu görseldeki renklendirme ve yazı punto büyüklüklere göre kırmızı renk yoğunluğu ve yazı punto büyüklüğü bir kümenin diğer kümelerle oranla içerik anlamında daha fazla sayısal değere sahip olduğunu ifade etmektedir. Kırmızı renkten başlayacak şekilde turkuaz mavi renge doğru oluşan renk değişimi kümelerin sayısal değerlerinin azalarak devam ettiğini açıklamaktadır. Buradan hareketle hem merkezindeki kırmızı renk yoğunluğunun hem de yazı punto büyüklüğünün daha fazla olmasından dolayı “Rastgele/Yansız/Random” kümesinin araştırmacılar tarafından en çok tercih edilen örneklem türü olduğu belirtilebilir. İlgili bu kümeyi yukarıda belirtilen değişkenlerden yola çıkılarak “Uygun/Kolay Ulaşılabilir” kümesinin de en fazla tercih edilen ikinci örneklem türü olduğu söylenebilir. Görselde yer alan diğer kümelerde benzer şekilde belirtilen değişkenler göz önüne alınarak içerik sayısal değeri bağlamında sıraya konulabilir.

### Onuncu Alt Probleme Yönelik Bulgular

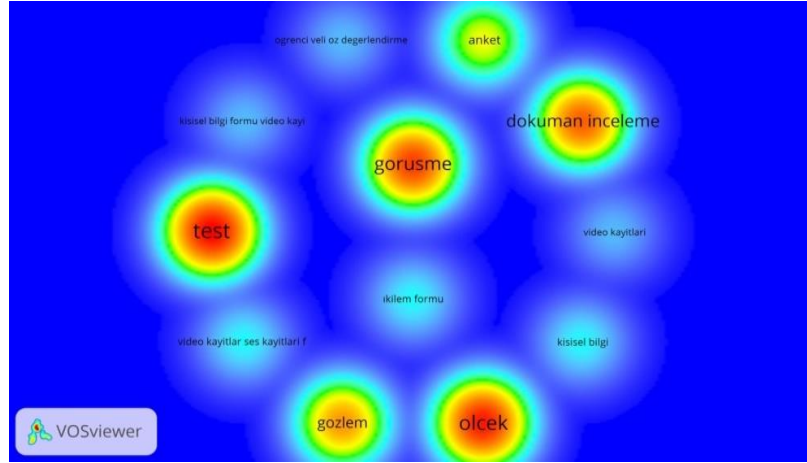
Araştırmanın onuncu alt problemi olan “Farklı disiplinlerin ilişkilendirmesine yönelik 2000–2022 yılları arasında yapılan lisansüstü tezlerin veri toplama araçlarına göre dağılımı nasıldır?” soruna ilişkin elde edilen bulgular Tablo 10 ve Şekil 9’da gösterilmektedir.



**Tablo 10.** Farklı Disiplinlerin İlişkilendirmesine Yönelik 2000–2022 Yılları Arasında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımı

Tablo 10, farklı disiplinlerin bir arada işlendiği 2000-2022 yılları arasındaki süreci kapsayan lisansüstü tezlerin veri toplama araçları bağlamında dağılımını göstermektedir. Tablodaki veriler incelendiğinde, on iki farklı veri toplama aracının araştırmacılar tarafından kullanıldığı anlaşılmaktadır. Araştırma kapsamında analizi yapılan lisansüstü tezlerin birçoğunda birden fazla veri toplama aracı kullanıldığı görülmektedir. Kullanılan bu veri toplama araçlarının sayısal dağılımına bakıldığında ise en fazla “Test” (f: 39) kullanılmış olup bu veri toplama aracını da sırasıyla “Ölçek” (f: 36), “Görüşme” (f: 30), “Doküman İnceleme” (f: 26), “Gözlem” (f: 18) ve “Anket” (f: 9) takip etmiştir. Tabloda yer alan diğer veri toplama araçları ise ya iki ya da bir kez tercih edilmiştir.



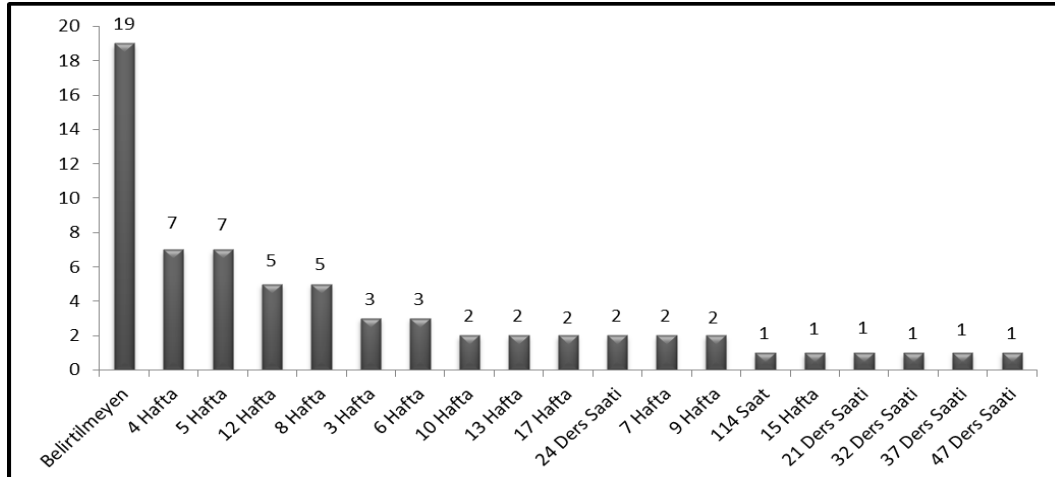


Şekil 9. Farklı Disiplinlerin İlişkilendirmesine Yönelik 2000-2022 Yılları Arasında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Veri Toplama Aracına Göre Yoğunluk Haritası

Şekil 9, araştırmaya dâhil edilen lisansüstü tezlerin veri toplama araçlarına göre olan yoğunluk haritasını göstermektedir. Şekil X’de gösterilen bu görsel VOSwiever programı kullanılarak elde edilmiştir. Şekil incelendiğinde on iki ayrı kümenin oluştuğu anlaşılmaktadır. Oluşan bu kümeler farklı renklendirmeler ve yazı punto büyüklükleri ile görülmektedir. VOSwiever programının araştırmacılara sunduğu bilgilere göre bir kümedeki kırmızı renkle başlayan ve sarı, yeşil ve turkuaz mavi renge doğru olan renk değişimi kümenin sahip olduğu içerik bağlamındaki sayısal değer değişimini ifade etmektedir. Kırmızı renk sayısal değer en yüksek olduğu kümeyi, turkuaz mavi renk ise sayısal değer en düşük olduğu kümeyi göstermektedir. Bu noktadan hareketle görsele bakıldığında içerik anlamında en yüksek sayısal değere sahip kümelerin sırasıyla “Test”, “Ölçek”, Görüşme” ve “Doküman İnceleme” kümeleri olduğu söylenebilir. Kırmızı renkten sarı renge doğru dönüşüm içerisinde olan “Gözlem” kümesi de yukarıda belirtilen kümelerden sonra gelmektedir. Küme merkezindeki sarı renk ise “Anket” kümesinin altıncı “Gözlem” kümesinin ardından geldiğini ifade etmektedir. Tabloda yer alan diğer kümelerin sayısal değerlerinin en düşük kümeler olduğu merkezlerindeki turkuaz mavi renkten anlaşılmaktadır.

### On Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın on birinci alt problemi olan “Farklı disiplinlerin ilişkilendirmesine yönelik 2000-2022 yılları arasında yapılan lisansüstü tezlerin uygulama sürelerine göre dağılımı nasıldır?” soruna ilişkin elde edilen bulgular Tablo 11’de gösterilmektedir.



**Tablo 11.** Farklı Disiplinlerin İlişkilendirmesine Yönelik 2000–2022 Yılları Arasında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Uygulama Sürelerine Göre Dağılımı

Tablo 11’de, 2000-2022 yılları arasında yapılan ve konu olarak da farklı disiplinleri ele alan lisansüstü tezlerin uygulama sürelerine göre dağılımı görülmektedir. Tablo incelendiğinde, on dokuz lisansüstü tezde araştırmacılar uygulama sürecine yönelik herhangi bir bilgi vermedikleri anlaşılmaktadır. Uygulama sürecine yönelik bilgi edinilen lisansüstü tezlere göre araştırmacılar en fazla “4 Hafta” ve “5 Hafta” (f: 7) süren uygulama süreçlerini tercih etmiştir. Ardından “12 Hafta” ve “8 Hafta” (f: 5) süren uygulama süreçleri gelmektedir. “3 Hafta” ve “6 Hafta” (f: 3) süren uygulamalar ise üçüncü sırada yer almaktadır. Tabloda yer alan diğer uygulama süreleri araştırmacılar tarafından ya iki kez ya da bir kez tercih edilmiştir.

### On İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın on ikinci alt problemi olan “Farklı disiplinlerin ilişkilendirmesine yönelik 2000–2022 yılları arasında yapılan lisansüstü tezlerin disiplinlerine göre dağılımı nasıldır?” soruna ilişkin elde edilen bulgular Tablo 12’de gösterilmektedir.

**Tablo 12.** Farklı Disiplinlerin İlişkilendirmesine Yönelik 2000–2022 Yılları Arasında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Disiplinlerine Göre Dağılımı

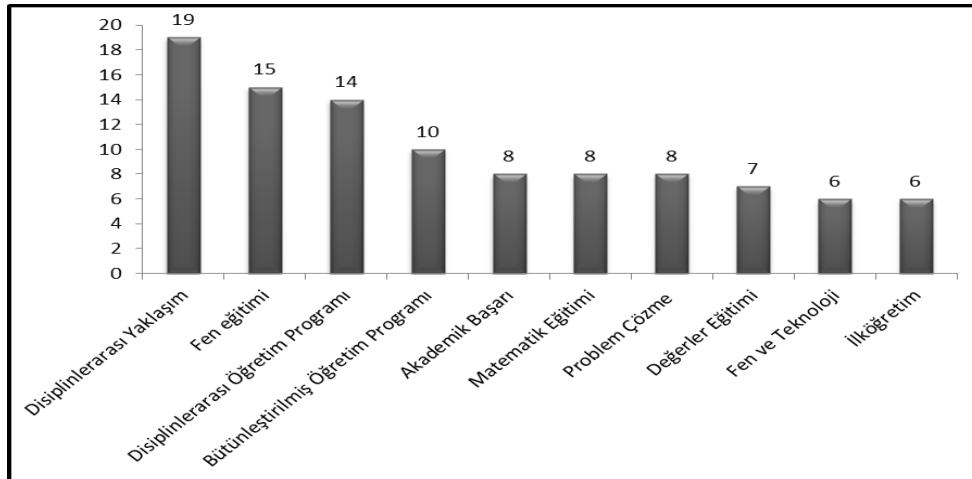
Sıra	Disiplinler	f	Sıra	Disiplinler	f
1	Fen	4	27	Hayat Bilgisi	1
2	Fen -Matematik	4	28	Hayat Bilgisi-Matematik	1
3	Fen-Matematik-Mühendislik	4	29	Hayat Bilgisi-Matematik-Türkçe	1
4	Fen-Matematik-Görsel Sanatlar-Mühendislik	3	30	Hayat Bilgisi-Sosyal	1
5	Fen-Matematik-Sosyal-Türkçe	2	31	İngilizce-Fen	1
6	Görsel Sanatlar-Sosyal	2	32	Matematik-Bilişim-Mühendislik	1
7	Hayat Bilgisi-Türkçe-Matematik-Fen-Sosyal	2	33	Matematik-Görsel Sanatlar	1
8	Matematik-Beden Eğitimi	2	34	Matematik-İngilizce-Sosyal-Görsel Sanatlar	1
9	Türkçe	2	35	Matematik-Türkçe	1
10	Beden Eğitimi-Matematik-Sosyal bilgiler	1	36	Matematik-Türkçe-Fen	1
11	Değer Eğitimi	1	37	Matematik-Fen-Beden Eğitimi	1
12	Fen-OFE	1	38	Sanat-Bilim-Geometri-Teknoloji	1
13	Fen-Matematik-Bilişim-Teknoloji-Sanat	1	39	Sosyal-Bilim-Teknoloji	1
14	Fen-Tarih-Spor-Ticaret-Matematik	1	40	Matematik-Türkçe-Sosyal-Fen	1
15	Fen-Beden Eğitimi	1	41	Sosyal-Fen-Türkçe-Matematik-İngilizce	1
16	Fen-Bilişim-Sosyal-Almanca-İngilizce-Türkçe-Matematik-Müzik-Görsel Sanatlar	1	42	Sosyal-Türkçe-Matematik-Yabancı Dil-Müzik	1
17	Fen-Biyoloji-Fizik-Kimya	1	43	Sosyal-Türkçe-Fen	1
18	Fen-Hayat Bilgisi-Görsel Sanatlar-Türkçe-Matematik-Müzik-Drama	1	44	Sosyal-Türkçe-Fen-Görsel Sanatlar-Halk Kültürü	1

19	Fen-Matematik-Tasarım	1	45	Sosyal-Türkçe-Fen-Matematik	1
20	Fen-Mühendislik	1	46	İngilizce-Rehberlik-Görsel S.	1
21	Fen-Müzik-Sanat-Sosyal-Ziraat-Mekanik-Yabancı Dil	1	47	Türkçe-Müzik-Bilişim	1
22	Fen-Psikoloji-Mühendislik-Türkçe-Müzik-Teknoloji	1	48	Türkçe-Sosyal	1
23	Fen-Resim-Müzik-Heykel-Edebiyat-İç Mimarî	1	49	Türkçe-Beden Eğitimi	1
24	Fen-Sosyal-Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi-Türkçe	1	50	Türkçe-Matematik-Fen-Sosyal-Trafik Güvenliği	1
25	Fen-Sosyal-Türkçe-İngilizce-Müzik-Görsel Sanatlar	1	51	Türkçe-Fen-Müzik-Bilişim Tiyatro	1
26	Görsel Sanatlar-Fen	1			

Tablo 12’de, 2000-2002 yıllarını kapsayan ve farklı disiplinleri ilişkilendirerek konu alan lisansüstü tezlerin disiplin bağlamındaki dağılımı paylaşılmaktadır. Tabloya bakıldığında kaç adet tezin hangi disiplinleri birleştirmek suretiyle çalışıldığı anlaşılmaktadır. Okurun disiplinlerarası ilişkilendirmeyi kolaylıkla görmesi amacıyla hangi disiplinlerin bir arada kullanıldığını gösteren bir tablo hazırlanmıştır. Tabloda yer alan bilgilere göre araştırmacılar en fazla “Fen”, “Fen-Matematik” ve “Fen-Matematik-Mühendislik” (f: 4) disiplinleri ilişkilendirilerek çalışmıştır. Ardından “Fen-Matematik-Görsel Sanatlar-Mühendislik” (f: 3) disiplinleri gelmektedir. Üçüncü sırada “Fen-Matematik-Sosyal Bilgiler-Türkçe”, “Görsel Sanatlar-Sosyal”, “Hayat Bilgisi-Türkçe-Matematik-Fen-Sosyal”, “Matematik-Beden Eğitimi” ve “Türkçe” (f: 2) disiplinleri yer almaktadır. Tabloda yer alan diğer disiplinler ise sadece bir kez çalışılmıştır.

### On Üçüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular

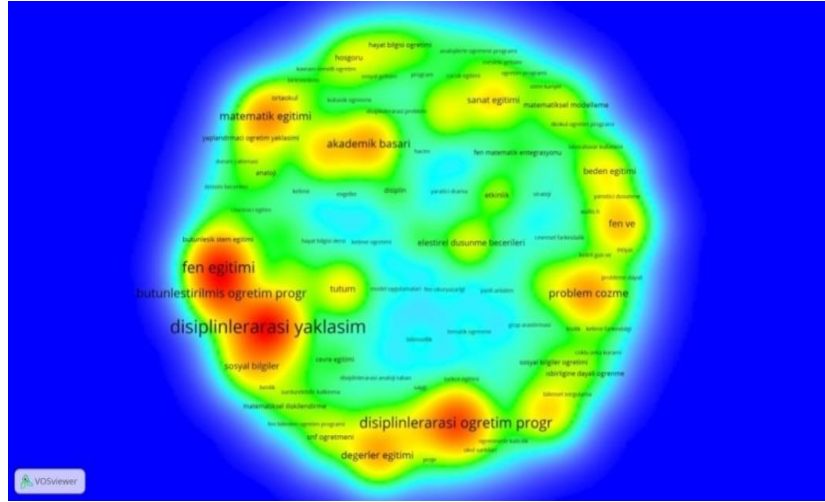
Araştırmanın on üçüncü alt problemi olan “Farklı disiplinlerin ilişkilendirmesine yönelik 2000–2022 yılları arasında yapılan lisansüstü tezlerin anahtar kelimelerine göre dağılımı nasıldır?” soruna ilişkin elde edilen bulgular Tablo 13 ve Şekil 10’da gösterilmektedir.



**Tablo 13.** Farklı Disiplinlerin İlişkilendirmesine Yönelik 2000–2022 Yılları Arasında Yapılan Lisansüstü Tezlerin En Fazla Tercih Edilen İlk 10 Anahtar Kelimeye Göre Dağılımı

Tablo 13, araştırma kapsamına alınan altmış yedi lisansüstü tezde yer alan anahtar kelimelerden en fazla tekrarlanan ilk on anahtar kelimenin dağılımı göstermektedir. Araştırma kapsamına alınan lisansüstü tezler anahtar kelime değişkeni bağlamında

analizinde toplam 120 farklı anahtar kelimenin araştırmacılar tarafından yazıldığı görülmüştür. Tespit edilen bu anahtar kelimelerin büyük çoğunluğunun birer kez yazılması ve oluşacak tablo hacminin çok büyük olması sebebiyle ilgili bu alt probleme yönelik ilk on anahtar kelimenin sunulması tercih edilmiştir. Tabloda yer alan sayısal veriler incelendiğinde, araştırmacılar tarafından en fazla “Disiplinlerarası Yaklaşım” (f: 19) anahtar kelimesine yer verildiği görülmektedir. Bu anahtar kelimeyi sırasıyla “Fen Eğitimi” (f: 15), “Disiplinlerarası Öğretim Programı” (f: 14) anahtar kelimeleri takip etmektedir. Tabloda yer alan diğer anahtar kelimelerden “Bütünleştirilmiş Öğretim Programı” on kez, “Akademik Başarı”, “Matematik Eğitimi” ve “Problem Çözme” sekiz kez, “Değerler Eğitimi” yedi kez, “Fen ve Teknoloji” ve “İlköğretim” anahtar kelimeleri de altı kez tekrar edilmiştir.



**Şekil 10.** Farklı Disiplinlerin İlişkilendirmesine Yönelik 2000–2022 Yılları Arasında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Anahtar Kelimelerine Göre Yoğunluk Haritası

Şekil 10’da, araştırma kapsamına alınan lisansüstü tezlerin yazarları tarafından araştırmalarında yer verilen anahtar kelimelerin yoğunluk haritası görülmektedir. Paylaşılan bu görsel VOSviewer programı kullanılarak elde edilmiştir. Anahtar kelimelerin analizi sonucu oluşan bu görsel incelendiğinde, farklı yazı punto büyüklüğünde ve renklendirmelerde kümelerin olduğu anlaşılmaktadır. Oluşan kümelerdeki renk ve yazı punto değişikliği kümelerin sahip olduğu sayısal değerleri ifade etmektedir. Kırmızı renk en fazla içeriğe sahip kümeleri turkuaz mavi renk ise en az içeriğe sahip kümeleri göstermektedir. Yazı puntoları küçüldükçe kümelerin içerik sayısal değerleri de düşmektedir. Bu bilgilerden hareketle en fazla içerik sayısal değerine sahip kümelerin “Disiplinlerarası Yaklaşım”, “Fen Eğitimi”, “Disiplinlerarası Öğretim Programı” ve “Bütünleştirilmiş Öğretim Programları” olduğu ifade edilebilir.

### Sonuç - Tartışma ve Öneriler

Bu çalışmada 2000-2022 yılları arasında farklı disiplinlerin ilişkilendirilmesine yönelik yüksek lisans ve doktora tezlerinin bibliyometrik analizinin yapılması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda 67 tez incelenmiştir. İncelenen tezler alt problem soruları çerçevesinde ele alınarak tartışılmıştır.

Farklı disiplinlerin ilişkilendirilmesine yönelik YÖK Tez Merkezi veri tabanı üzerinden yapılan incelemede 2000-2007 yılları arasında ya bir tez yazılmış ya da herhangi bir teze rastlanılmamıştır. Ülkemizde 2005-2006 öğretim yılından beri disiplinlerarası anlayışla öğretim programları (MEB, 2005; MEB, 2018) uygulanmasına rağmen 2005-2007 yılları lisansüstü tez sayısının azlığı dikkat çekicidir. Bu durum

belirtilen yıllarda disiplinlerarası yaklaşımın yeteri kadar önemsenmediği olarak yorumlanabilir. 2008-2010 yılları arasında tez sayısında artış olduğu görülmüştür. Konuyla ilgili en fazla tez 2019 (f:10) yılında yayımlanmıştır. Bu artışın sebebi 21. yüzyıl disiplinlerarası temaların günümüz öğretim programında yer alması (MEB, 2018) ve 2018 - 2019 öğretim programının bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirilmesi (Dedeoğlu ve Polat, 2021) olarak düşünülebilir. 2019 yılını sırayla 2010 (f:7), 2016 (f:7) ve 2022 (f:6) yılları takip etmektedir. 2001 (f:0), 2002 (f:0) ve 2003 (f:0) yıllarında herhangi bir teze rastlanılmamıştır. Farklı disiplinlerin ilişkilendirilmesine yönelik tezlerin yıllara göre dağılımına bakıldığında inişli çıkışlı bir eğilimin olduğu görülmektedir. Ülkemizdeki eğitim programlarının ağır olması zümreler arası yeterli işbirliğinin sağlanamaması disiplinlerarası çalışmaların tercih edilebilirliğini etkilemektedir (Turna ve Bolat 2015).

İncelenen 67 tezdten 44 tanesinin yüksek lisans tezi 23 tanesinin ise doktora tezi olduğu belirlenmiştir. Yapılan benzer çalışmalarda da yüksek lisans tezin doktora tezinden yüksek olduğu görülmüştür (Ece ve Çeşit, 2011; Turna ve Bolat 2015). Bu sonucun nedenleri arasında üniversitelerde yüksek lisans programların doktora programlarından sayıca fazla olması gösterilebilir. Dolayısıyla yüksek lisans programına kayıt yaptıran öğrenci sayısının doktora programına kayıt yaptıran öğrenci sayısından yüksek olduğu düşünülebilir. Aynı zamanda doktora programı yüksek lisans programına göre zaman, bilgi ve deneyim yönünden kapsamlı bir süreç içermesi yüksek lisans programını tercih etmede sebep olabilir.

İncelenen tezlerin üniversite bazındaki dağılımına bakıldığında 2000-2022 yılları arasında 33 üniversitede çalışma yapıldığı tespit edilmiştir. En fazla lisansüstü tez Gazi Üniversitesi'nde (f:9) hazırlanmıştır. Gazi Üniversitesini sırasıyla Marmara Üniversitesi (f:6) ve Çukurova Üniversitesi (f:5) takip etmektedir. Bu durum ülkemizde nüfusun yoğunlaştığı yerlerde yer alması olarak açıklanabilir.

İncelenen tezlerin ana bilim dallarına göre incelendiğinde 14 farklı ana bilim dalında gerçekleştirildiği görülür. En fazla tez ilköğretim ana bilim dalında (f:16) sonra ise sırasıyla eğitim bilimleri (f:15), matematik ve fen bilimleri eğitimi (f:8) ana bilim dalı takip etmektedir. Birinci sırada ilköğretim ana bilim olmasının sebebi disiplinlerarası bağlantı kurma ülkemizde ilköğretim düzeyindeki 1-5. sınıf öğretim programlarıyla uygulamaya geçilmiştir (MEB, 2005; Savaş, 2006). Bu durum farklı disiplinlerin ilişkilendirilmesine yönelik çalışmaların ilköğretim düzeyinde ağırlık verildiği sonucuna varılabilir. Eğitim bilimleri ana bilim dalında fazla yapılmasının sebebi ise ele alınan konu program tasarım yaklaşım bünyesinde olmasından kaynaklı olabilir.

İncelenen tezlerin enstitülerine bakıldığında 2000-2022 yılları arasında 5 farklı enstitüde tez yazıldığı tespit edilmiştir. En fazla tezin Eğitim Bilimleri enstitüsünde (f:35) sonrası ise Sosyal Bilimler enstitüsü (f:20), Fen Bilimleri enstitüsü (f:8), Lisansüstü Eğitim enstitüsü (f:3) ve Sağlık Bilimleri Enstitüsünde (f:1) yazıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Farklı disiplinlerin ilişkilendirilmesine ilişkin disiplinlerarası yaklaşım, bütünleştirilmiş yaklaşım ve tematik program çalışmalarının eğitim bilimleri alanında yapıldığı görülmektedir.

İncelenen tezlerde erkek danışmanın (f:41) en fazla tez yönettiği tespit edilmiştir. Bu sırayı kadın danışman (f:24) ve iki danışman (f:1) takip etmektedir. İki danışman tarafından yönetilen tezlerin kadın ve erkek sayının eşit olduğu görülmektedir. Bu durum akademik alanda çalışan erkek öğretim üyelerinin sayısı kadın öğretim üyelerinin sayısına göre fazla olduğu çıkarımına varılabilir.

Tezler yöntemine göre incelendiğinde en fazla nicel yöntem (f:34) kullanılarak çalışmaların yapıldığı tespit edilmiştir. Bu sırayı nitel (f:18) ve karma (f:15) yöntemlerin

takip ettiği görülmektedir. Nicel araştırmaların genellenebilir olması ve farklılıkların daha kolay tespit edilmesi tercih edilme sebebi olarak açıklanabilir (Baltacı, 2018). Ancak Winarno ve diğerlerine (2020) göre yapılan çalışmada nitel yöntemle yapılan çalışmaların yoğun olduğu görülmüştür.

Tezlerin desenlerine göre incelendiğinde 8 farklı araştırma deseninin kullanıldığı tespit edilmiştir. En fazla tercih edilen deneysel ( f:33) desen sonra sırasıyla karma (f:15) desen, durum çalışması (f:7) ve tarama (f:7) desen kullanıldığı sonucuna varılmıştır. Farklı disiplinlerin ilişkilendirilmesine yönelik çalışmalarda daha çok nicel yöntemlerin kullanılması verilerin ölçülebilir ve gözlenebilir olması açısından çalışmaların etkililiğini ortaya koyabilir. Nicel araştırma desenlerinin çokça kullanılması az zamanda çok katılımcıya ulaşmayı mümkün kılabilir (De Jong, 2007). En az tercih edilen araştırma desenleri eylem araştırması (f:2), betimsel (f:1), doküman (f:1) ve içerik analizi (f:1) olduğu sonucuna varılmıştır. Eylem araştırma deseninin sık kullanılmaması araştırmacının zaman ve çabasının uzun sürmesi olarak düşünülebilir.

İncelenen tezlerin yirmi bir tanesinde örneklem türüne yer verilmediği tespit edilmiştir. Örneklem türünün belirtilmemesi örnekleme sürecinde hataların oluşmasına neden olmaktadır (Toy ve Tosunoğlu, 2007). En fazla tercih edilen örneklem türünün rastgele/yansız/random (f:19) sonra ise sırasıyla uygun/ kolay ulaşılabilir örneklem (f:9), kritere dayalı/ ölçüt örneklem (f:5) türü takip etmektedir. Nicel yöntemin çok tercih edilmesinin sonucu olarak incelenen tezler olasılıklı örneklem türüyle gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte olasılıklı örneklem türü araştırmacının beklenti ve yanlılığını azaltmadaki etkisi yönünden araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğini artırabilmektedir (Mertens, 2014). Nitel yöntemin azımsanmayacak düzeyde olmasının sonucu olarak olasılıklı olmayan örneklem türünün tercih edilme sebebi olarak açıklanabilir (Grix, 2010). En az tercih edilen örneklem türünün küme (f: 3), maksimum çeşitlilik (f:2), seçkisiz (f:2), çok amaçlı örneklem (f:1) ve seçkisiz olmayan örneklem olduğu görülmektedir.

İncelenen tezlerde nicel veri toplama araçlarında en çok test (f:39) ve ölçek (f:36) kullanıldığı tespit edilmiştir. Test ve ölçeğin sık kullanma sebebi bilişsel ve duyuşsal özelliklerin geliştirilmesi olabilir. Test ve ölçek kullanım sırasını nitel veri toplama araçlarında görüşme (f:30), doküman inceleme (f:26), gözlem (f:18) takip etmiştir. Bu durum yöntem olarak ikinci sırada nitel yöntemin sonucu olarak yorumlanabilir. Bazı tezlerde ikiden fazla veri toplama araçlarının kullanılması araştırmanın geçerlilik ve güvenilirliğini artırabilmektedir.

İncelenen tezlerin uygulama sürecine bakıldığında 19 tezde sürece yönelik bilgi verilmediği tespit edilmiştir. Bu durumun farklı nedenleri olabilir. Bilimsel çalışmalarda ölçek geliştirme, kitap ve belge analizlerinde genellikle veri toplama süreçleri belirtilirken süre belirtilmediği görülmektedir. Araştırmada en az tercih edilen yöntemlerden biri de doküman incelemesi olması uygulama sürecine yönelik elde edilen veriyle paralellik göstermediği sonucuna varılabilir. Çalışmalarda uygulama sürecinin detaylı belirtilmesi çalışmanın niteliğini etkileyebilir. Araştırma sonuçlarında en fazla yöntemin nicel araştırma olmasının sonucu olarak uygulama sürelerinin yeterli düzeyde olması beklenirken elde edilen veriyle uyuşmadığı belirlenmiştir. Farklı disiplinlerin ilişkilendirilmesine yönelik yapılan tezlerin en fazla 5 hafta (f:7) ve 4 hafta (f:7) süren uygulamaların olduğu tespit edilmiştir. Belirtilen sürelerin tezlerde ele alınan konuların kazandırılması açısından düşündürücüdür-Hafta da kaç saat işlendiği bazı çalışmalarda belli bazılarında değil- Diğer bir yandan uzun süren uygulamalar sırasıyla 114 saat (f:1), 17 hafta (f:2), 15 hafta (f:1), 13 hafta (f:2), 12 hafta (f:5) gerçekleştirildiği görülmektedir.

İncelenen tezlerin disiplinlere göre dağılımına bakıldığında en fazla tezin fen bilimleri (f:4) ile ilgili olduğu görülmektedir. Ayrıca fen biliminin matematik, görsel

sanatlar, mühendislik, sosyal bilgiler, Türkçe gibi disiplinlerle ilişkilendirildiği çalışmaların fazla olduğu göze çarpmaktadır. Türkçe (f:2) disiplini ile ilgili tezin az olduğu görülürken Türkçe ile ilişkilendirilen tezlerin fazla olması dikkat çekicidir. Matematik ve sosyal bilgiler ile ilişkilendirilen birden fazla disiplinin sayıca fazla olduğu sonucuna varılmıştır. İnsan hakları ve vatandaşlık disiplini ve bu disiplinle ilişkilendirilen tezlerin olmadığı tespit edilmiştir. Bu durum fen, sosyal bilgiler, matematik doğası gereği farklı disiplinleri, Türkçe ise temel becerileri içermesinden kaynaklı olabilir. Ayrıca temel derslerin önemli olduğu ve bu derslerin sınavlarda sorulması sonucuyla da açıklanabilir.

İncelenen tezlerin anahtar kelimeler dağılımına bakıldığında 120 farklı anahtar kelimelerin olduğu saptanmıştır. En fazla disiplinlerarası yaklaşım (f:19) sonra sırasıyla fen eğitimi (f:15), disiplinlerarası öğretim programı (f:14), bütünleştirilmiş öğretim programı (f: 10) takip etmiştir. Çalışmanın ana noktasından hareketle anahtar kelimelerin bu çevrede olması beklenen bir sonuçtur. Ayrıca *disiplinlerarası yaklaşım*, *disiplinlerarası öğretim programı*, *bütünleştirilmiş öğretim programı* çeşitli kavramların kullanılması manidardır. Akademik başarı (f:8), matematik eğitimi (f:8), problem çözme (f:8) ve değerler eğitimi (f:7) anahtar kelimelerinden yola çıkarak bilişsel ve duyuşsal becerilerin kazandırılmasında farklı disiplinlerle ilişkilendirme çalışmalarının tercih edildiği söylenebilir. Fen ve teknoloji (f:6) gibi bir kısım anahtar kelimelerin birbirine yakın anlamda kullanıldığı görülmektedir. İlköğretim (f:6) anahtar kelimesiyle tezlerin ilköğretim öğretmen ve öğrencileriyle gerçekleştirildiği ve temel seviyedeki eğitimi kapsayan çalışmaların yapıldığı yorumuna varılabilir.

### Öneriler

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulardan hareketle şu önerilerde bulunulabilir:

- Yapılan taramanın sonucunda en fazla fen bilimlerinde yer alan disiplinlerin birbirleri ile iş birliği içerisinde olunan çalışmaların yapıldığı görülmüştür. Bu durumun hem sosyal bilimler hem eğitim bilimleri hem de sağlık bilimleri arasında da yaygınlaşması gerektiği düşünülmektedir. Bu bağlamda ortak sorunların çözümü noktasında farklı disiplinlerin bir araya geldiği lisansüstü tezler çalıştırılabilir.
- Lisans düzeyinde öğrencilerin öğrenim gördükleri alan dışında da araştırmalara yönelmeleri sağlanabilir.
- Lisansüstü eğitim düzeyinde hem yüksek lisans hem de doktora tezi bağlamında disiplinlerarası konular sıklıkla çalıştırılmalı ve öğrenciler bu kapsamda teşvik edilebilir.
- Disiplinlerarası araştırmalar hem lisans hem de lisansüstü eğitim sürecinde öğrencilere inceletilebilir ve kendilerinden bu doğrultuda yeni araştırmalar istenebilir.
- Literatüre katkısı düşünüldüğünde disiplinlerarası konularda doktora tezlerinin sayısının artırılması gerektiği düşünülmektedir.

### Kaynakça

Apostel, L. (1970). The Justification of Formalisation. *Quality and Quantity*, 4(1), 3-38.

Baltacı, A. (2018). Nitel Araştırmalarda Örnekleme Yöntemleri ve Örnek Hacmi Sorunsalı Üzerine Kavramsal Bir İnceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 231-274.

- Burgess, S., & Sievertsen, H. H. (2020). *Schools, Skills, And Learning: The Impact of COVID-19 on Education*. CEPR Policy Portal. <https://cepr.org/voxeu/columns/schools-skills-and-learning-impact-covid-19-education> [Erişim tarihi: 15. 08. 2023].
- Burke, A., & Peterson, S. S. (2007). A Multidisciplinary Approach to Literacy Through Picture Books and Drama. *The English Journal*, 96 (3), 74-79.
- Burton, L. H. (2001). Interdisciplinary Curriculum: Retrospect and Prospect. *Music Educators Journal*, 87 (5), 17-66.
- Cone, T. P., Werner, P., Cone, S. L., & Woods, A. M. (1998). *Interdisciplinary Teaching Through Physical Education*. Champaign II: Human Kinetics Publishing.
- Dedeoğlu H., & Polat İ. (2021). 2020-2021 Eğitim Öğretim Yılı İlkokul Öğretim Programları Üzerine Bir Değerlendirme. *Yaşadıkça Eğitim*, 35(1), 207- 220.
- De Jong, O. (2007). Trends in Western Science Curricula and Science Education Research: A Bird's Eye View. *Journal of Baltic Science Education*, 6 (1), 15-21.
- Drake, S. M., & Burns, R. C. (2004). *Meeting Standards Through Integrated Curriculum*. ASCD
- Drake, S. M. (2007). *Creating Standards-Based Integrated Curriculum: Aligning Curriculum, Content, Assessment and Instruction*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press Corwin Press.
- Ece, A. S., & Çeşit, C. (2011). Türkiye'de Lisansüstü Düzeyde Yapılan Disiplinler Arası Müzik Araştırmaları ve Sonuçları. *Journal of International Social Research*, 4(17), 600-617.
- Fogarty, R. (1991). Ten Ways to Integrate Curriculum. *Educational Leadership*, 49(2), 61-65.
- Grix, J. (2010). *The Foundations of Research*. London: Palgrave Macmillan.
- Guba, E. G. (1981). Criteria For Assessing The Trustworthiness of Naturalistic Inquiries. *Educational Technology Research, and Development*, 29(2), 75- 91.
- Ho, C.S. Chee, C.Y. & Ho, R.C. (2020). Mental Health Strategies to Combat the Psychological Impact Of COVID-19 Beyond Paranoia and Panic. *Annals Academy of Medicine Singapore*, 49, 1-3.
- Hoerr, R. T. (2000). *Becoming a Multiple Intelligences School*. Alexandria VA. ASCD.
- [https://ttkb.meb.gov.tr/meb\\_iys\\_dosyalar/2022\\_01/19093950\\_ilkogretim-hdc-karar-ve-eki-2022-2023.pdf](https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2022_01/19093950_ilkogretim-hdc-karar-ve-eki-2022-2023.pdf) [Erişim tarihi: 15. 08. 2023].
- İşler, A. Ş. (2004). Sanat Eğitiminde Disiplinlerarası Tematik Yaklaşım. *Milli Eğitim Dergisi sayı 163*.
- IMF.(2020). A Crisis Like No Other, an Uncertain Recovery. *World Economic Outlook Update*.
- Jacobs, H.H. (1989). *Interdisciplinary Curriculum: Design and Implementantion*. Association for Supervision and Curriculum Development.
- Klenke, K. (2016). *Qualitative Research in the Study of Leadership*. Emerald Group Publishing Limited.
- Lake, K. (2001). *Integrated Curriculum*. School Improvement Research Series (SIRS).
- Loepp, F. L. (1999). Models of Curriculum Integration. *The Journal of Technology Studies*, 25(2), 21-25.



- Lonning, R. A., DeFranco, T. C., & Weinland, T. P. (1998). Development of Theme-based, Interdisciplinary, Integrated Curriculum: A Theoretical Model. *School Science and Mathematics*, 98 (6), 312-319.
- Mathison, S., & Freeman, M. (1997). *The Logic of Interdisciplinary Studies*. Annual Meeting of the American Educational Research Association, Chicago.
- MEB. (2005a). *İlköğretim Matematik Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu*. Ankara: MEB Basımevi.
- MEB. (2005b). *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu*. Ankara: MEB Basımevi.
- MEB. (2018). *Sosyal Bilgiler Dersi Programı*. Ankara: MEB Yayinevi.
- Merriam, S.B., & Tisdell, E.J. (2016). *Qualitative Research: A Guide to Design and Implementation* (4th ed.). San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Mertens, D. M. (2014). *Research and Evaluation In Education and Psychology: Integrating Diversity with Quantitative, Qualitative, and Mixed Methods*. New York: Sage.
- OECD (2005). *Oslo Kılavuzu Yenilik Verilerinin Toplanması ve Yorumlanması için İlkeler*. Ankara: TÜBİTAK.
- Partnership for 21st Century Learning (P21). (2007). *Framework for 21st Century Learning*. <https://www.battelleforkids.org/networks/p21> [Erişim tarihi: 15. 08. 2023].
- Patton, M.Q. (2005). *Qualitative Research*. New York, NY: John Wiley & Sons, Ltd.
- Perkins, D. N. (1994). *The Intelligent Eye: Learning to Think by Looking At Art*. Santa Monica, Getty Center for Education in the Arts.
- Savaş, B. (2006). *İlköğretim 4. Sınıfta Bütünleştirilmiş Ünite ve Yapılandırıcı Yaklaşımın Öğrencilerin Öğrenme Düzeylerine, Öğrenmeye Karşı Tutumlarına, Akademik Özgüvenlerine Etkisi*. Doktora Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Seale, C. (1999). Quality in Qualitative Research. *Qualitative Inquiry*, 5(4), 465-478.
- Toy, Y. B., & Tosunoğlu, G. N. (2007). Sosyal Bilimler Alanındaki Araştırmalarda Bilimsel Araştırma Süreci, İstatistiksel Teknikler ve Yapılan Hatalar. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, (1), 1-20.
- Turna, Ö., & Bolat, M. (2015). Eğitimde Disiplinlerarası Yaklaşımın Kullanıldığı Tezlerin Analizi. *On dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(1), 35-55.
- TTKB (2017). *Müfredatta Yenileme ve Değişiklik Çalışmalarımız Üzerine*. [https://uskudar.meb.gov.tr/meb\\_iys\\_dosyalar/2017\\_08/24010456\\_mYfredat\\_tan\\_YtYm\\_kitapYY.pdf](https://uskudar.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_08/24010456_mYfredat_tan_YtYm_kitapYY.pdf) (Erişim tarihi: 5 Temmuz 2023).
- Uyar, M. Y. (2017). Bütünleştirilmiş Program Çalışmalarına Yönelik Yurtdışı Eğilimlerin Belirlenmesi. *Eğitim Bilimlerinde Yenilikler ve Nitelik Arayışı*, 45.
- Üstünlüoğlu, E. (2007). Beyin Temelli Öğretime Eleştirel Bir Yaklaşım. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 467-476.
- Vars, G. F. (1993). *Implications for Middle Level Education*. In. Lipka, R. P. Lounsbury, J. H., Toepfer, C. F., Vars, G. F., Alessi, S. P., & Kridel, C. (Eds.). *The Eight Year Study Revisited. Lessons from the Past for the Present* (ss.133-153). National Middle School Association.

- Yıldırım, A. (1996). Disiplinlerarası Öğretim Kavramı ve Programlar Açısından Doğurduğu Sonuçlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12, 89-94.
- Yıldırım, A., & Simsek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Zan, B. U. (2012). *Türkiye’de Bilim Dallarında Karşılaştırmalı Bibliyometrik Analiz Çalışması*. (Yayımlanmamış doktora tezi) Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Wilson, C., Katos, V., & Stevens, C (2007). An Interdisciplinary Approach to Forensic It and Forensic Psychology Education. *Springer Boston*, 8, 65-71.
- Winarno, N., Rusdiana, D., Riandi, R., Susilowati, E., & Afifah, R. M. A (2020). Implementation of Integrated Science Curriculum A Critical Review of the Literature. *Journal for the Education of Gifted Young Scientists*, 8(2), 795-817.
- Wood, K.E. (2001). *Interdisciplinary Instruction : A Practical Guide for Elementary and Middle School Teachers*. Upper Saddle River, NJ: Prentice – Hall.